

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ **Олег ШЕРЕМЕТ**
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2022 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ **Лада ШПІНЯН**
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»** _____

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **Фінанси, банківська справа та страхування** _____

на тему: **Особливості фінансування суб'єктів підприємництва** _____

Виконав: здобувач 5 курсу, групи 4

_____ **Бондарьков Микола Станіславович**
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник: **Чернелевська Олена Леонідівна**
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент **Наталія Кудренко**
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я, як здобувач Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2022р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

/Лада ШІРІНЯН/

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Бондарьков Микола Станіславович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Особливості фінансування суб'єктів підприємництва
керівник проекту (роботи) Чернелевська О.Л., к. е. н., доц.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «26» жовтня 2021 р. № 841-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 28 січня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті фахових видань, фінансова звітність, статистичні данні, статті науковометричної бази

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні підходи щодо фінансування підприємств

Розділ 2. Аналіз процесу фінансування ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ»

Розділ 3. Удосконалення напрямів фінансування ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

табл. 1. Види власних фінансових ресурсів підприємства, табл. 2. Види позикових фінансових ресурсів підприємства, табл. 3. Система базових елементів оцінки і управління вартістю власного капіталу підприємства, табл.4. Аналіз балансу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр., тис. грн., табл.5. Аналіз ефективності використання основних засобів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр., табл.6. Аналіз оборотності оборотного капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр., табл. 7. Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Золотоніський маслоробний

комбінат», 2017-2020 рр., табл. 8. Аналіз показників ліквідності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр., табл. 9. Аналіз показників рентабельності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр., табл.10. Склад та структура позикового капіталу підприємства, 2017-2020 рр., табл. 11. Оптимізація структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу, табл. 12. Оптимізація структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за критерієм середньозваженої вартості капіталу, табл. 13. Вихідні дані для розрахунку внутрішньої норми прибутку (IRR)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
I	Чернелевська О.Л.		
II	Чернелевська О.Л.		
III	Чернелевська О.Л.		

7. Дата видачі завдання 26 жовтня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

п/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 15.10.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 09.11.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2021	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 29.12.2021	
6	Попередній захист	12.01.2022	
7	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	20.01.2022	
8	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	28.01.2022	
9	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	01.02.2022	

Здобувач

(підпис)

Бондарьков М.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Чернелевська О.Л.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бондарьков М. С. «Особливості фінансування суб'єктів підприємництва»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2022.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретико-методичних та практичних проблем щодо фінансування суб'єктів господарювання у сучасних умовах.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У першому розділі висвітлено теорію фінансування підприємств з різних джерел та визначено методичні підходи до оцінки ефективного фінансування.

Другий розділ роботи присвячено аналізу фінансового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» та оцінці власного і позикового капіталу підприємства.

У третьому розділі проведено оптимізацію структури капіталу досліджуваного підприємства та запропоновано до впровадження інвестиційних проект.

***Ключові слова:** фінансування, джерела фінансування, капітал, оптимізація структури капіталу, інвестиційний проект.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	7
1.1. Сутність фінансування підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища.....	7
1.2. Джерела фінансування підприємств.....	12
1.3. Методичні підходи щодо оцінки ефективності фінансування підприємств.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСУВАННЯ ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ».....	29
2.1. Характеристика та основні напрями діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».....	29
2.2. Аналіз майнового та фінансового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».....	32
2.3. Аналіз процесу фінансування досліджуваного підприємства за рахунок власного та позикового капіталу.....	48
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ ФІНАНСУВАННЯ ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ».....	55
3.1. Роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства	55
3.2. Оптимізація структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».....	61
3.3. Обґрунтування інвестиційного проекту, направлено на оновлення основних виробничих фондів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».....	67
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах зростання бізнесу з одного боку вимагає адекватної системи фінансування, а з другого перебуває під впливом зовнішніх умов функціонування підприємств, що визначається доступністю ресурсів на ринку капіталу. Підприємства зазнають суттєвого впливу чинників зовнішнього середовища щодо провадження фінансово-господарської діяльності: територіальне розміщення, доступність енергоресурсів, економічне становище у державі, купівельна спроможність, тощо.

Недостатня теоретична та практична розробленість проблеми фінансування підприємств у цих умовах обґрунтовує актуальність теми дипломної роботи.

У той самий час, незважаючи на те, що фінансуванню підприємств приділялося і приділяється велика увага, існує чимало питань, які потребують нового переосмислення в умовах сучасної дійсності. Різноманітність форм і методів фінансування, що знаходять своє застосування у практиці підприємств у останні десятиліття, зумовлює необхідність дослідження цих форм і методів з метою забезпечення результативності функціонування підприємства та використання капіталу в цілому.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є виявлення особливостей фінансування підприємств з використанням різних джерел фінансування, структурування капіталу та розробка заходів щодо підвищення результативності діяльності підприємств. Вище окреслена мета дослідження дала можливість сформулювати наступні **завдання**:

- дослідити сутність фінансування підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища;
- вивчити джерела фінансування підприємств;
- визначити методичні підходи щодо оцінки ефективності фінансування підприємств;

- охарактеризувати основні напрями діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»;
- здійснити аналіз фінансового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»;
- оцінити процес фінансування досліджуваного підприємства за рахунок власного та позикового капіталу;
- обґрунтувати роль фінансової стратегії розвитку підприємства;
- провести оптимізацію структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»;
- обґрунтувати інвестиційний проект, направлений на оновлення основних виробничих фондів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».

Об'єкт дослідження – сукупність відносин, що у проявляються у процесі фінансування підприємств.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та прикладні аспекти щодо фінансування підприємств.

Методи дослідження. Глибина дослідження, обґрунтованість результатів, достовірність висновків та рекомендацій була забезпечена застосуванням загальнонаукових методів пізнання: спостереження, порівняння, синтезу теоретичного та практичного узагальнення, використанням методів економічного та фінансового аналізу, статистичного угруповання, вибірки та узагальнення.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження послужила нормативна та довідкова література, бухгалтерська та фінансова звітність ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за чотири роки, статистичні матеріали, монографічні дослідження та матеріали періодичного друку.

Практична значимість роботи полягає у тому, що застосування методичних прийомів визначення окремих фінансових показників дозволило адаптувати останні для застосування ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат». Крім того, запропоновані способи визначення результативності процесу фінансування можуть бути використані на практиці в умовах структурування капіталу підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність фінансування підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища

Зовнішнє середовище – це чинники та умови господарювання, що впливають на функціонування організації та потребують її відповідного реагування.

Кожне підприємство, будучи відкритою системою, залежить від середовища, що є забезпеченням ресурсів, персоналу, споживачів, енергією тощо. Тому організації повинні враховувати фактори середовища та адаптуватися до них у своїй діяльності.

Невизначеність зовнішнього середовища пояснюється відсутністю інформації про фактори впливу та її низьку достовірність. Чим невизначенішими є дані, що характеризують фактори навколишнього середовища, тим складніше приймати ефективні управлінські рішення.

Складність середовища може визначатися кількістю чинників, на які підприємство має реагувати, і навіть їх мінливістю. Чинники середовища можна охарактеризувати з урахуванням безлічі даних, що їх слід враховувати під час прийняття управлінських рішень.

Мобільність може бути визначена тим, як швидко змінюються фактори навколишнього середовища. Найбільші перетворення відбуваються у секторах, орієнтованих на науково-технічний прогрес.

Чинники зовнішнього середовища організації поділяють на дві групи:

- прямого впливу
- непрямого впливу

Середовище прямого впливу, або мікросередовище, містить фактори, що безпосередньо впливають на бізнес і надають прямий вплив на діяльність організації.

Насамперед це: конкуренти, споживачі, комерційні банки, постачальники сировини, комплектуючих, матеріалів, інфраструктура, необхідна для бізнесу, муніципальні та державні організації, органи влади, міжнародний фактор.

Середовище непрямого впливу включає фактори, які можуть не мати прямого впливу на організацію, але так чи інакше приймати участь у її функціонуванні. Йдеться про науково-технічний прогрес, стан економіки, політичні та соціокультурні зміни в суспільстві, демографічні та природничо-географічні показники.

Зазвичай організація самостійно визначає, які фактори і якою мірою можуть вплинути на ефективність своєї діяльності в поточному періоді та перспективі, і які заходи слід вжити для успішного ведення бізнесу.

У складній економічній ситуації підприємствам необхідно вдосконалювати системи управління діяльності всіх господарських ланок. Однією з найважливіших таких ланок є формування та розподіл фінансових ресурсів підприємства.

Рівень ефективності господарської діяльності підприємства великою мірою визначається цілеспрямованим формуванням його фінансових ресурсів.

Структура фінансових ресурсів визначається джерелами надходження. Джерелами фінансових ресурсів підприємства є власні кошти, позикові кошти, фінансові ресурси, що належать у порядку перерозподілу.

Формування власних фінансових ресурсів відбувається за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Серед внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів велике значення має прибуток, що залишився у розпорядженні підприємства, який розподіляється рішенням установчого органу на цілі споживання та накопичення.

Також важливу роль відіграють амортизаційні відрахування, які є грошовим вираженням вартості зносу основних засобів і нематеріальних активів.

Серед зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів вагомими також є додаткові емісії акцій, які раніше були віднесені до сталих пасивів.

Позикові кошти дозволяють підприємству збільшувати доходи, обсяг господарських операцій, підвищувати рентабельність власного капіталу, оскільки вважається, що позикові кошти – це дешевше джерело ніж власні фінансові ресурси. До того ж залучення позикових фінансових ресурсів може дозволити управлінцям підприємств значно примножити обсяг фінансових ресурсів, тобто. у підприємств з'являться нові інвестиційні можливості.

Розмір фінансових ресурсів підприємств залежить від обсягу виробництва, його ефективності та визначає можливості їх використання на:

- здійснення необхідних капітальних вкладень;
- збільшення оборотних коштів;
- виконання фінансових зобов'язань;
- інвестування у цінні папери;
- забезпечення потреб соціального характеру, благодійність та спонсорство.

Фінансові ресурси використовуються підприємствами у процесі виробничої та інвестиційної діяльності. Основними формами їх існування є основні та оборотні засоби підприємства. Фінансові ресурси відображаються у пасиві балансу підприємства.

Управління фінансовими ресурсами торгового підприємства є складною системою, яка синтезує процеси прийняття та реалізації управлінських рішень, спрямованих на оптимальне формування, раціональне розміщення, ефективне використання, розширене відтворення та нарощування фінансового потенціалу підприємства з метою досягнення поставлених ним стратегічних, тактичних та оперативних цілей, забезпечення його стійкого функціонування і подальшого розвитку з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища, що змінюється.

Ефективність діяльності будь-якого підприємства у сучасних умовах визначається через комплексну оцінку за допомогою системи взаємопов'язаних показників та коефіцієнтів. Вона відображає ефективність функціонування

системи управління фінансовими ресурсами підприємства на етапах їх формування, розподілу, використання, відтворення та повернення.

В економічних працях переважає думка, що серед основних показників оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств важливе місце займають показники ефективності використання фінансових ресурсів, що відображають швидкість (прискорення або уповільнення) обертання капіталу та його віддачу у вигляді доходу, валового, операційного або чистого прибутку.

Свою думку щодо трактування терміну «фінанси підприємств» у праці висловили О. Ю. Ніпіаліді та Н. І. Карпишин [27, с. 150-159]. «Фінанси підприємств – це відособлена сфера фінансових відносин з певними особливостями і принципами функціонування. Головне призначення фінансів підприємств – забезпечення фінансово-господарської діяльності останніх фінансовими ресурсами, достатніми для розширеного відтворення. Одночасно фінанси підприємств тісно взаємопов'язані з іншими сферами фінансової системи, оскільки в процесі вартісного розподілу відбувається формування доходів держави (шляхом сплати податків до бюджетів і внесків до соціальних фондів), населення (виплата заробітної плати, премій) та інших суб'єктів господарювання. За суттю фінанси підприємств є об'єктивною економічною категорією.

Фінанси підприємств є похідною від категорії «фінанси», тому для них характерні спільні властивості та функції. Зокрема, спільною ознакою є те, що фінанси підприємств виражають сукупність економічних відносин, пов'язаних із розподілом вартості валового внутрішнього продукту в економіці країни. Специфічною ознакою фінансів підприємств є здійснення первинного розподілу вартості ВВП, у результаті чого відбувається формування доходів і фондів грошових коштів на рівні підприємства (мікрорівні)».

Горідько О. В, Якімова В. І. та Фоміних В. І. висвітлили власний погляд на фінансування підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища [10, с. 282-286]: «Розвиток ринкових відносин в Україні зумовив функціонування підприємств в умовах жорсткої конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках, динамічності середовища їх діяльності та посилення ролі фінансів підприємств,

оптимізація яких є запорукою ефективності та прибутковості господарювання. Фінансовим ресурсам належить особливе місце в управлінні діяльністю підприємства, адже саме від їх якості залежать безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідність підприємства, його платоспроможність і рентабельність.

Загальновідомо, що наявність достатніх фінансових ресурсів є передумовою успішного функціонування будь-якої підприємницької структури, тому особливої актуальності набуває аналіз джерел формування фінансових ресурсів та їх оптимізація.

Фінанси підприємств посідають вагоме місце у структурі фінансових відносин суспільства. Вони використовуються у сфері суспільного виробництва, де утворюються валовий внутрішній продукт, матеріальні та нематеріальні блага, національний дохід. Саме через це від стану фінансів підприємств залежатиме ступінь задоволеності суспільних потреб та фінансової стійкості країни. У зв'язку з цим великого значення набуває дослідження наукових підходів до класифікації фінансових ресурсів для оптимізації джерел формування та їх ефективного використання».

На думку Г. О. Партина, О. В. Граціяна та Р. І. Заdereцької [21] фінансовий потенціал – один із основних факторів сутності фінансування підприємств, який визначає успішність їх роботи в сучасних умовах ринку: «Чим вищий фінансовий потенціал, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство. Зазвичай, під цим терміном розуміють сукупність існуючого та потенційно можливого нарощення потенціалу суб'єкта господарювання. Фінансовий потенціал також доволі часто ототожнюють із наявними фондами фінансових ресурсів підприємства. В умовах швидко мінливого ринкового середовища України перед суб'єктами господарювання постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, пошуку резервів підвищення продуктивності діяльності, оптимізації структури майна. Для вирішення цих проблем служби фінансового менеджменту підприємств мають керувати його фінансовим потенціалом, що зумовлює актуальність теми дослідження. Відтак,

існує об'єктивна потреба у формуванні механізму управління фінансовим потенціалом підприємств, інтегрованого зі стратегічним баченням розвитку підприємства на ринку.

Фінансовий потенціал є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже саме він відіграє вагомий роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливим, ліквідним та фінансово надійним.

Можна стверджувати, що процес формування фінансового потенціалу підприємства є по своїй сутності складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які в основному контролюються суб'єктом господарювання. При оцінюванні фінансового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрямки розвитку бізнесу».

Залучення будь-якого виду фінансування як зовнішнього, так і внутрішнього – знак того, що підприємству були потрібні додаткові кошти для ведення бізнесу. При цьому не варто думати, що оформлення кредитів, позик, залучення факторингу та інших видів фінансування обов'язково свідчить про проблеми. Існують різні причини для залучення фінансування:

1. Відкриття нових підрозділів чи напрямів бізнесу.
2. Розширення виробництва, яке потребує закупівлі устаткування, транспорту, сировини тощо.
3. Укладання нових контрактів, робота з якими потребує збільшення обсягу оборотного капіталу.

1.2. Джерела фінансування підприємств

У сучасних умовах господарювання стає очевидним та необхідним аспектом діяльності будь-якого підприємства раціональне використання та ефективне управління фінансовими ресурсами. Ефективність діяльності підприємства багато

в чому залежить від правильного формування та використання фінансових ресурсів, їх аналізу, достовірної оцінки, здатності швидко та гнучко реагувати на зміни кон'юнктури ринку, тобто системи управління фінансовими ресурсами підприємства загалом.

У вітчизняній фінансовій науці немає єдиного підходу до визначення економічного змісту фінансових ресурсів підприємств, їхнього складу та джерел формування. Найбільш поширеним є таке формулювання А. М. Поддєрьогіна [26]: «Фінансові ресурси підприємств – це грошові засоби, що перебувають у розпорядженні підприємства».

Фінансові ресурси підприємства залежно від напрямку їх використання можна поділити таким чином:

- поточні витрати на виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг);
- інвестування коштів у капітальні вкладення, пов'язані з розширенням виробництва та його технічним оновленням, використанням нематеріальних активів;
- інвестування фінансових ресурсів у цінні папери;
- платежі фінансової, банківської систем, внески до позабюджетних фондів;
- розвиток різних грошових фондів та резервів;
- благодійні цілі, спонсорство тощо.

Залежно від джерел формування фінансові ресурси підприємства можна поділити на власні та позичені.

Види власних фінансових ресурсів представлено на рис. 1.1.

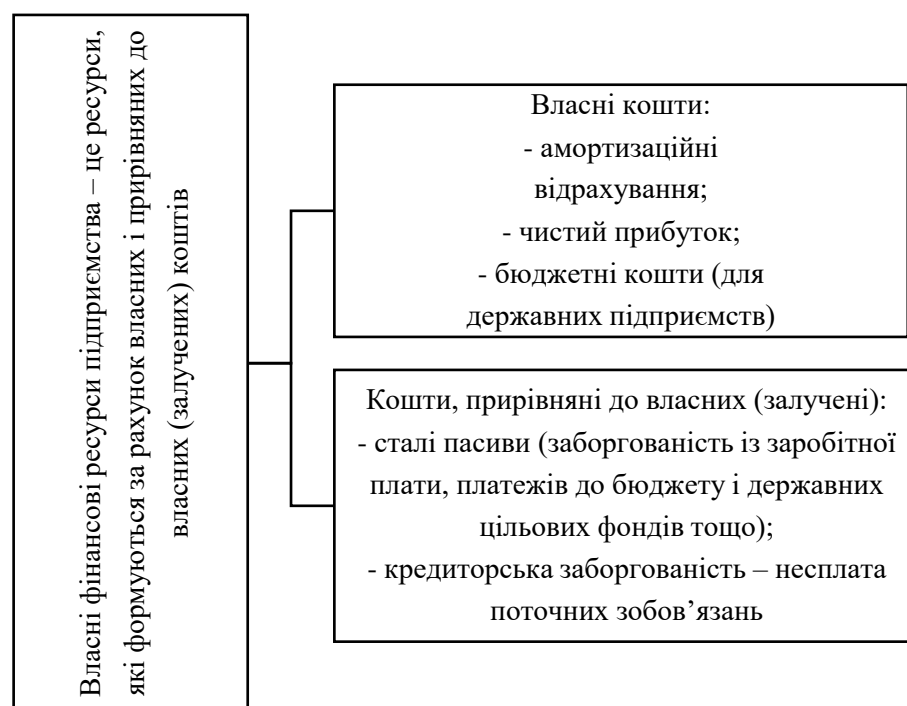

Рис. 1.1. Види власних фінансових ресурсів підприємства

Наявність значної питомої ваги власних фінансових ресурсів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств, тоді як висока частка позичених свідчить про певні фінансові проблеми. Тому визначення оптимальної структури фінансових ресурсів і джерел їхнього формування є важливим напрямком фінансової роботи на підприємстві.

Фінансові ресурси, які формуються за рахунок коштів, притриманих до власних (залучених), на відміну від позичених, не передбачають переходу прав власності.

Позиковий капітал відіграє важливу роль у діяльності підприємства і дає можливості для розвитку та диверсифікації діяльності (рис. 1.2).

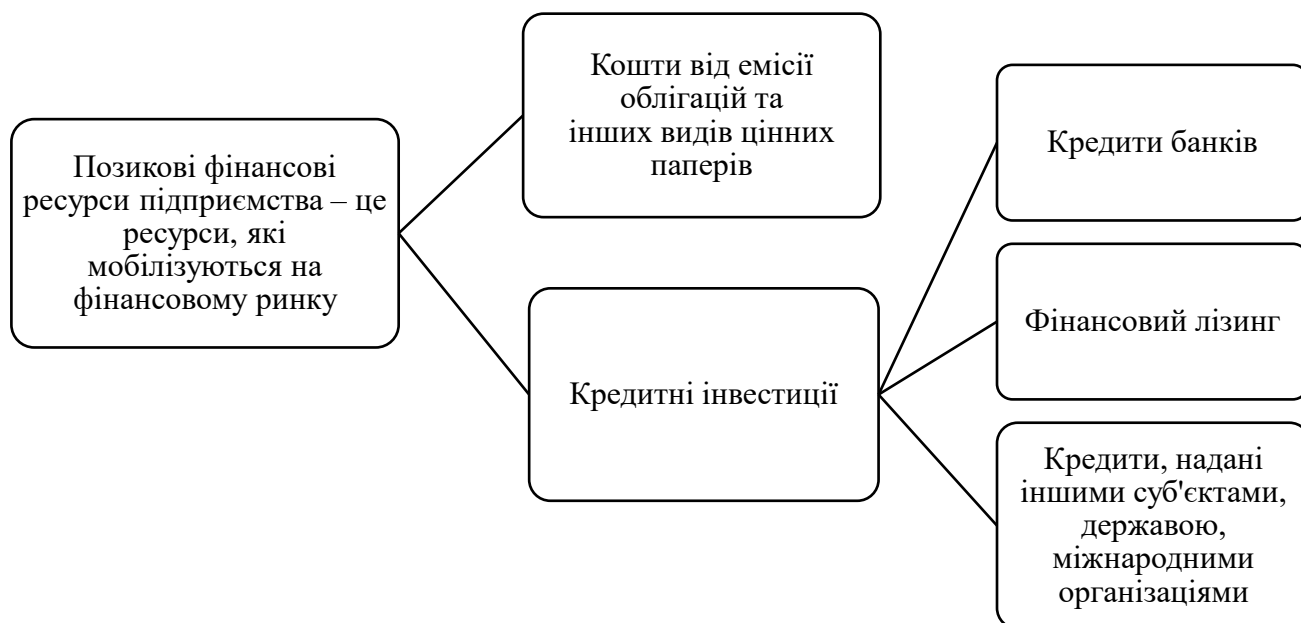

Рис. 1.2. Види позикових фінансових ресурсів підприємства

Пасивна частина балансу підприємства є наочним відображенням джерел формування фінансових ресурсів, а на їхнє розміщення вказує активна частина.

Поняття «фінансові ресурси» і «капітал» доволі близькі за змістом, однак між цими поняттями наявні певні відмінності.

Капітал – це частина фінансових ресурсів, що введені в обіг і дають змогу отримати дохід. Збільшення вартості та продуктивності доходу здійснює тільки працюючий капітал, тобто той, що перебуває в обігу. Непрацюючий капітал, насамперед той, що вилучений з обігу (резервні, страхові фонди та мертвий капітал, що виникає внаслідок нераціональних чи необдуманих фінансових вкладень), не виконує функції фінансових ресурсів – забезпечення процесу виробництва. З іншого боку, не всі фінансові ресурси, зокрема залучені, набувають форми капіталу.

Капітал поділяють на власний і позиковий. Власний капітал є основою самостійності та фінансової незалежності підприємства.

Власний капітал (для акціонерного товариства – акціонерний капітал) – це капітал, вкладений власником підприємства, який є різницею між його активами та зобов'язаннями. Власний капітал підприємства відображається у I розділі пасиву балансу «Власний капітал».

Структура власного капіталу:

- статутний капітал – первісне джерело інвестування і формування майна підприємства. Початковий розмір статутного капіталу підприємства фіксується в статуті або установчому договорі підприємства, які в обов'язковому порядку подаються до органів влади під час державної реєстрації підприємства. Контролюючі державні органи і банки стежать за розміром статутного капіталу підприємства. Чинне законодавство передбачає мінімальні розміри статутного капіталу, нижче від яких державна реєстрація підприємства не допускається. Порядок формування статутного капіталу залежить від форм власності і організаційно-правової форми підприємства;

- пайовий капітал – це статутний капітал, який формується у споживчих товариствах, колективних сільськогосподарських підприємствах, кооперативах за рахунок пайових внесків. Це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві відповідно до установчих документів для здійснення господарсько-фінансової діяльності;

- додатковий вкладений капітал – це різниця між ринковою і номінальною вартістю випущених акцій (рух емісійного доходу в акціонерних товариствах);

- інший додатковий капітал – це сума дооцінки необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від юридичних чи фізичних осіб;

- резервний капітал – сума грошових коштів, які утворюються за рахунок чистого нерозподіленого прибутку на умовах, зафіксованих в установчих документах. За рахунок резервного капіталу можуть покриватися збитки підприємства, а також виплачуватися дивіденди за привілейованими акціями, а за потреби покривається різниця між номінальною і ринковою ціною випущених акцій;

- нерозподілений прибуток – це залишок одержаного підприємством чистого прибутку, який не витрачено за відповідними напрямками.

- неоплачений капітал – це сума заборгованості власників господарських товариств будь-якого типу за внесками до статутного капіталу;

- вилучений капітал – це елемент власного капіталу, наявний при зменшенні господарськими товариствами своїх статутних капіталів, що є собівартістю акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. При визначенні підсумку власного капіталу, вилучений капітал підлягає вирахуванню.

У кінці звітної періоду підприємства (товариства) складають звіт про власний капітал за встановленою формою, метою якого є розкриття інформації про зміни у структурі власного капіталу протягом звітної року. Для успішної, рентабельної діяльності підприємства власний капітал має становити більшу частину його фінансових ресурсів.

Позиковий капітал – це капітал, отриманий за рахунок кредитів, випуску і продажу облігацій. Позиковий капітал відображається за такими складовими пасиву:

1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення.
2. Поточні зобов'язання і забезпечення.
3. Зобов'язання пов'язані із необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Довгострокові зобов'язання – зобов'язання, які повинні бути погашені протягом більше як 12 місяців, або протягом періоду більшого, ніж один операційний цикл підприємства з дати балансу, якщо такий цикл становить більш як 12 місяців.

Тобто для визнання зобов'язання довгостроковим достатньо виконання однієї з двох зазначених умов. Тому зобов'язання підприємства, яке виконує складні замовлення із звичайним циклом завершення більше як 12 місяців, можуть бути класифіковані у вимірі операційного циклу. Так, якщо таке підприємство має зобов'язання з погашення кредиту через 14 місяців, воно може не відносити цю заборгованість до довгострокових, якщо його звичайний операційний цикл становить 15 місяців.

Виникнення довгострокових зобов'язань, як правило, визначається угодою, яка затверджує графік погашення зобов'язання позичальником та порядок сплати ним відсотків, якщо це передбачено умовами відповідної угоди. Саме ці умови та

сума активів, яку отримує підприємство в обмін на зобов'язання, визначають показники, що пов'язані з існуванням та погашенням довгострокової заборгованості.

До довгострокових зобов'язань належать: довгострокові кредити банків; інші довгострокові фінансові зобов'язання; відстрочені податкові зобов'язання; інші довгострокові зобов'язання.

Усі довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються у балансі підприємства за їх теперішньою вартістю.

Кредит – це надання банком грошових коштів юридичним та фізичним особам у тимчасове користування на визначених умовах.

Інші довгострокові фінансові зобов'язання – сума довгострокової заборгованості підприємств щодо зобов'язань із залучення позикових коштів (крім кредитів банку) на які нараховуються відсотки. Прикладом таких зобов'язань можуть бути зобов'язання підприємств за довгостроковими облігаціями та довгостроковими вексями виданими.

Об'єктами довгострокового банківського кредитування можуть бути капітальні витрати на реконструкцію, модернізацію, та розширення діючих основних фондів, на нове будівництво, на приватизацію тощо.

Поточні зобов'язання відображаються у балансі за сумою погашення.

До поточних зобов'язань відносяться: короткострокові кредити банків; поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; короткострокові векселі видані; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; поточна заборгованість за розрахунками: з одержаних авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, з внутрішніх розрахунків; інші поточні зобов'язання.

Структура капіталу – це співвідношення власних і позичених коштів, які використовує підприємство у процесі господарської діяльності для фінансування активів. З метою досягнення високих фінансових результатів і зменшення збитків підприємство має намагатися оптимізувати структуру капіталу.

1.3. Методичні підходи щодо оцінки ефективності фінансування підприємств

Сучасна економічна обстановка, в якій доводиться функціонувати всім підприємствам, характеризується такими чинниками як: жорстка конкуренція, непередбачуване зовнішнє середовище та різноманітність пропозиції на ринку товарів та послуг, що змушує підприємства знаходити все нові способи для залучення покупців та завоювання нових ринків збуту, а головне, підвищувати якість та надійність своєї продукції. Досягти всього цього неможливо, якщо всі системи та підсистеми підприємства, і, відповідно, сама організація не працюватиме ефективно. Тому одним із основоположних критеріїв діяльності підприємства нині виступає такий показник, як ефективність діяльності підприємства.

В даний час використовуються повсюдно поширені традиційний аналіз та оцінка показників ефективності діяльності підприємства, засновані на застосуванні ресурсного підходу та прибутку, що піддаються актуальній та справедливій критиці, оскільки за їх допомогою можна адекватно оцінити результативність функціонування підприємства у короткостроковий період, крім того, де умови, визначені контрактними відносинами між суб'єктами ринку.

Еволюційний розвиток суспільства та економіки, пов'язаний з інформатизацією та глобалізацією економічних процесів, потребував нових методів та підходів до аналізу та оцінки ефективності, причому розробки такої системи оцінки, яка б дозволила врахувати результати довгострокових інвестиційних рішень.

Процес розробки показників ефективності постійно вдосконалюється, з'являються нові підходи та концепції як до дослідження та оцінки функціонування підприємства, так і до оцінки ефективності бізнесу через нові технології аналізу та оцінки ефективності.

Розвиток підприємства вимагає насамперед мобілізації та підвищення ефективності використання власного капіталу, бо це забезпечує зростання його

фінансової стійкості та платоспроможності. Тому першочергова увага має бути приділена оцінці вартості власного капіталу в розрізі його елементів та загалом.

Оцінка вартості власного капіталу має низку особливостей, основними з яких є [4]:

1) необхідність постійного коригування балансової суми власного капіталу у процесі здійснення оцінки;

2) оцінка вартості знову залученого власного капіталу (має значною мірою умовний характер);

3) залучення власного капіталу пов'язано, зазвичай, зі зворотним грошовим потоком, що визначає вигідність використання цього джерела підприємством, попри вищу його вартість;

4) залучення власного капіталу пов'язане з вищим рівнем ризику інвесторів, що збільшує його вартісний розмір премії за ризик;

5) суми виплат власникам капіталу входять до складу оподаткованого прибутку, що збільшує вартість власного капіталу порівняно з позиковим.

Вагомий внесок у формування теоретичних засад і прикладних рекомендацій із формування та реалізації механізму управління власним капіталом підприємств та оцінки його ефективності здійснили такі вітчизняні вчені-економісти, як І. Бланк, М. Білик, О. Павловська, Н. Притуляк, Н. Дєєва, О. Терещенко, С. Наконечний та ін.

Система базових елементів управління вартістю капіталу підприємства наведена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Система базових елементів оцінки і управління вартістю власного капіталу підприємства

Проведемо систематизацію показників щодо оцінки вартості капіталу залученого із різних джерел.

1. Вартість функціонуючого власного капіталу характеризує власний капітал як загальну вартість коштів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.

Власний капітал є однією з найбільш використовуваних категорій в економіці. Як джерело створення та основа розвитку підприємства, у процесі свого функціонування власний капітал забезпечує інтереси засновників та держави. Кожна організація, яка здійснює комерційну діяльність повинна мати визначений капітал, що представляє собою сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.

Категорія власний капітал часто асоціюється з категорією «власність». Власний капітал є джерелом формування активів підприємства та гарантією захищеності прав його власників.

У процесі такої оцінки враховуються:

- а) середня сума використовуваного власного капіталу у звітному періоді за балансовою вартістю;
- б) середня сума використовуваного власного капіталу в поточній ринковій оцінці;
- в) сума виплат власникам капіталу за рахунок чистого прибутку підприємства.

$$VK_{\phi o} = \frac{Ч_{пс} * 100}{\overline{СК}}, \quad (1.1)$$

де $VK_{\phi o}$ – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в звітному періоді, %;

$Ч_{пс}$ – сума чистого прибутку, виплачена власникам підприємства в процесі її розподілу за звітний період;

$\overline{СК}$ – середня сума власного капіталу підприємства в звітному періоді.

Відповідно вартість функціонуючого власного капіталу в плановому періоді визначається за формулою:

$$\text{ВКфп} = \text{СКфо} * \text{ПВт}, \quad (1.2)$$

де ВКфп – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в планованому періоді, %;

СКфо – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в звітному періоді, %;

ПВт – планований темп росту виплат доходу власникам на одиницю вкладеного капіталу, виражений десятковим дробом.

2. Вартість додатково залученого акціонерного капіталу розраховується в процесі оцінки диференційовано за привілейованими акціями та за простими акціями (або додатково залученими паями).

Вартість залучення додаткового капіталу з допомогою емісії привілейованих акцій визначається з урахуванням фіксованого розміру дивідендів, який у них визначено. Це спрощує процес визначення вартості даного елемента капіталу, бо обслуговування зобов'язань за привілейованими акціями багато в чому збігається з обслуговуванням зобов'язань із позикового капіталу.

Проте суттєвою різницею у характері цього обслуговування з позиції оцінки вартості є те, що виплати за обслуговування позикового капіталу відносяться на витрати (собівартість) і тому виключені зі складу оподатковуваного прибутку, а дивідендні виплати за привілейованими акціями здійснюються за рахунок чистого прибутку підприємства, тобто, немає «податкового щита». Крім виплати дивідендів, до витрат підприємства відносяться також емісійні витрати на випуск акцій (так звані «витрати розміщення»), які становлять відчутну величину.

$$\text{ВВКпр} = \frac{\text{Дпр} * 100}{\text{Кпр} * (1 - \text{ЕВ})}, \quad (1.3)$$

де ВВКпр – вартість власного капіталу, що залучається за рахунок емісії привілейованих акцій, %;

Дпр – сума дивідендів, передбачених до виплати відповідно до контрактних зобов'язань емітента;

Кпр – сума власного капіталу, що залучається за рахунок емісії привілейованих акцій

ЕВ – витрати з емісії акцій, виражені в десятковому дробі стосовно суми емісії.

Вартість залучення додаткового капіталу за рахунок емісії простих акцій (або паїв, що додатково залучаються) вимагає врахування таких показників:

а) суми додаткової емісії простих акцій (або суми акцій, що додатково залучаються);

б) суми дивідендів, виплачених у звітному періоді на одну акцію (або суми прибутку, виплаченого власникам на одиницю капіталу):

в) запланованого темпу зростання виплат прибутку власникам капіталу формі дивідендів чи відсотків;

г) запланованих витрат з емісії акцій (або залучення додаткового пайового капіталу).

У процесі залучення цього виду власного капіталу слід пам'ятати, що у вартості він є найбільш дорогим через те, що витрати на його обслуговування не зменшують основу оподаткування прибутку, а премія за ризик – найвища, бо цей капітал при банкрутстві підприємства захищений найменшою мірою.

$$\text{ВВКпа} = \frac{\text{Ка} * \text{Дпа} * \text{Пвт} * 100}{\text{Кпа} * (1 - \text{ЕВ})}, \quad (1.4)$$

де ВВКпа – вартість власного капіталу, залученого за допомогою емісії простих акцій (додаткових паїв), %;

Ка – кількість акцій, що додатково емітуються;

Дпа – сума дивідендів, виплачена на одну просту акцію у звітному періоді (або виплата на одиницю паїв), %;

ПВт – запланований темп виплат дивідендів (відсотків за паями), виражений десятковим дробом;

Кпа – сума власного капіталу, залученого за рахунок емісії простих акцій (додаткових паїв);

ЕВ - витрати з емісії акцій, виражені в десятковому дробі стосовно суми емісії акцій (додаткових паїв).

Процес управління вартістю залучення власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел характеризується високим рівнем складності і вимагає відповідно високої кваліфікації виконавців. Це управління здійснюється шляхом розробки та реалізації емісійної політики підприємства.

У процесі розвитку підприємства з погашенням його фінансових зобов'язань виникає потреба в залученні нових коштів. Джерела і форми залучення позикового капіталу підприємства є досить різноманітними.

Головною перевагою позикового капіталу підприємства є його нижча вартість порівняно з власним. Вартість позикового капіталу порівняно з вартістю акціонерного капіталу є нижчою з ряду причин, а саме [5]:

- витрати з технічного забезпечення та ті, що пов'язані з залученням, для позикового капіталу нижчі, ніж для акціонерного (не потрібна функція реєстратора, послуги андеррайтера – фахівця з розміщення);

- додаткова процентна ставка на позиковий капітал нижча, ніж дохідність по акціонерному капіталу. Це пов'язано з нижчим ризиком, оскільки в разі фінансових невдач або банкрутства вимоги кредиторів будуть задоволені передусім. Крім того, позиковий капітал часто надається під гарантію або забезпечення реальними активами, які гарантують повернення коштів;

- плата за позиковий капітал зменшує оподатковувану базу. Використовуючи позиковий капітал, компанія економить на податкових платежах. Величина цієї економії називається податковим щитом;

- позиковий капітал не дає права його власникам на управління і не загрожує керівництву втратою робочих місць. Додаткова емісія акцій спричиняє

потенційну загрозу скуповування акцій сторонніми інвесторами та зміни політики фірми, тобто зміни керівництва.

Для оцінки ефективності використання позикового капіталу рекомендовано застосовувати систему аналітичних показників. Найголовнішими з них є наступні.

1. Для будь-якого підприємства принципове значення має правило, за яким як власний, так і позиковий капітал забезпечує віддачу у формі прибутку. Якщо підприємство у виробничій діяльності використовує як власний, так і позиковий капітал, то дохідність (рентабельність) власного капіталу може бути підвищена за рахунок залучення банківських кредитів. У теорії фінансового менеджменту таке підвищення називають ефектом фінансового левериджу.

Загальна формула для розрахунку ефекту фінансового левериджу має вигляд:

$$E\Phi L = (1 - CPr) \times (BPA - BKp) \times \frac{PK}{BK}; \quad (1.5)$$

де $E\Phi L$ - ефект фінансового левериджу;

CPr – ставка податку на прибуток, частка одиниці;

BPa – валова рентабельність активів;

BKp – середня розрахункова ставка процента за кредит;

PK – позиковий капітал, грн.;

BK – власний капітал, грн.

Розрахунок за формулою (1.5) дозволяє підприємству визначити безпечний обсяг позикового капіталу, тобто припустимих умов кредитування. Він широко застосовується в континентальних країнах Європи (Франції, Німеччини та ін.).

Більшість західних економістів вважає, що ефект фінансового левериджу оптимально має дорівнювати 1/3 - 1/2 рівня економічної рентабельності активів. Саме в такому разі ефект фінансового левериджу може компенсувати податкові платежі та забезпечити нормальний рівень віддачі на власний капітал. Крім того, за умови такого співвідношення між ефектом фінансового левериджу та економічною рентабельністю значно знижується рівень акціонерного ризику.

2. Коефіцієнт фінансової напруженості ($K_{\text{фн}}$):

$$K_{\text{фн}} = \frac{П_{\text{к}}}{В_{\text{м}}}, \quad (1.6)$$

де $П_{\text{к}}$ – позиковий капітал;

$В_{\text{м}}$ – вартість майна.

Показує частку позикового капіталу у валюті балансу позичальника. Рекомендоване значення показника не більше 0,5.

3. Коефіцієнт співвідношення між довгостроковим і короткостроковим позиковим капіталом ($K_{\text{с}}$):

$$K_{\text{с}} = \frac{ДП_{\text{к}}}{КП_{\text{к}}}, \quad (1.7)$$

де $ДП_{\text{к}}$ - довгостроковий позиковий капітал за бухгалтерським балансом на останню звітну дату;

$КП_{\text{к}}$ - короткостроковий позиковий капітал за бухгалтерським балансом на останню звітну дату.

Даний показник індивідуальний для кожного позичальника й аналізується за ряд періодів.

4. Коефіцієнт залучення капіталу ($K_{\text{зк}}$):

$$K_{\text{зк}} = \frac{КП_{\text{к}}}{ОА}, \quad (1.8)$$

де $КП_{\text{к}}$ - короткостроковий позиковий капітал зі строком погашення до 12 місяців за бухгалтерським балансом на останню звітну дату;

$ОА$ - оборотні активи за бухгалтерським балансом позичальника на останню звітну дату.

Цей показник характеризує ступінь фінансової незалежності позичальника від позикового капіталу. Чим нижчий рівень даного коефіцієнта, тим вища кредитоспроможність позичальника. Рекомендоване значення показника не більше 0,7 (70%).

5. Коефіцієнт капіталізації (K_k):

$$K_k = \frac{ДЗ}{ДЗ + ВК}, \quad (1.9)$$

де $ДЗ$ - довгострокові зобов'язання;

$ВК$ - власний капітал.

Коефіцієнт капіталізації – важливий показник фінансового стану підприємства, що відображає структуру джерел довгострокового фінансування. У даному випадку капіталізація підприємства (яку не слід ототожнювати з ринковою капіталізацією) розглядається як сукупність двох найбільш стійких пасивів – довгострокових зобов'язань і власного капіталу.

Даний коефіцієнт не має усталеного нормативного значення, оскільки значною мірою залежить від галузевої приналежності та технологічного процесу виробництва. Для інвесторів більш привабливими є підприємства на яких переважає обсяг власного капіталу над позиковим. Тим не менше, використання лише власних джерел фінансування не завжди є позитивним явищем, оскільки зменшує доходність на вкладений капітал.

6. Коефіцієнт співвідношення боргу і обсягу продажу ($K_{сбо}$):

$$K_{сбо} = \frac{СЗ}{Ч_{он}},$$

(1.10)

де $СЗ$ – сукупні зобов'язання;

$Ч_{он}$ – чистий обсяг продажу (за виключенням непрямих податків).

До складу сукупних зобов'язань включають довгострокові і короткострокові позикові ресурси. Взаємозв'язок між сукупним боргом і обсягом продажу полягає в тому, що від останнього параметру у кінцевому підсумку залежить обсяг грошових коштів, необхідних для погашення боргових зобов'язань. Якщо зобов'язання підприємства збільшуються пропорційно обсягу продажу, то фінансовим менеджерам потрібно буде компенсувати видатки на збільшення боргу, альтернативним рішенням може бути використання більш дешевих джерел фінансування, або шляхом зниження умовно постійних витрат з метою нарощування прибутку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСУВАННЯ ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ»

2.1. Характеристика та основні напрями діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»

Золотоніський маслоробний комбінат, одне з найкращих підприємств молокопереробної промисловості України. Поєднання солідного досвіду молочного виробництва та знань молодих спеціалістів дозволили виробити власну, «особливу» технологію виробництва сухих молочних сумішей та масла.

Товариство створене з метою здійснення підприємницької діяльності для одержання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, покращення добробуту акціонерів, в тому числі шляхом збільшення ринкової вартості акцій Товариства, отримання акціонерами дивідендів, досягнення позитивного соціального та економічного ефекту та реалізації інших рішень акціонерів.

Золотоніський маслоробний комбінат був збудований в 1932 році. На той час завод виробляв лише один вид молочної продукції — вершкове масло (400 кг на добу), проте справжнього розквіту підприємство досягло у 70-ті роки. З 2000 року Золотоніський маслоробний комбінат входить до складу Групи компаній «Молочний альянс». За період з 2006 року, коли підприємство було перепрофільовано на випуск твердих сирів, капітальні інвестиції Групи в розвиток виробництва склали більше 80 млн. грн. У 2006 році на підприємстві встановлено нову технологічну лінію для виробництва твердих сирів, тому сьогодні Золотоніський маслоробний комбінат — це високорозвинене підприємство з повністю автоматизованим процесом.

Сьогодні молочна продукція Золотоніського маслоробного комбінату під торговими марками «Златокрай», «Пирятин», «Славія» користується популярністю не лише в Україні, але й далеко за її межами. Твердий сир

задовольняє найвимогливіші смаки наших сусідів, а суха сироватка та молоко експортуються по всьому світу: в Африку, Пакистан, Індонезію, Японію, Китай, Голландію, Німеччину тощо.

ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» входить до складу групи компаній «Молочний альянс» (місцезнаходження: 01011, м. Київ, вул. Лєскова, буд. 9). АТ «Молочний альянс» – компанія з централізованою структурою управління фінансами, закупівлями, маркетингом, виробництвом, логістикою та продажами. До складу Групи входять підприємства з виробництва сирів, цільномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та обробки молока та молочної продукції, а також компанії, які здійснюють реалізацію продукції в Україні та за кордоном. Золотоніський маслоробний комбінат входить до складу групи компаній «Молочний альянс» з 2006 року.

Перспективність виробництва окремих товарів, виконання робіт та надання послуг залежить від сезонних змін.

ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» провадить наступні види діяльності:

- Перероблення молока, виробництво масла та сиру (10.51).
- Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами (46.33).
- Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами (46.39).
- Неспеціалізована оптова торгівля (46.90).
- Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами (47.11).
- Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами (47.81).

Обсяг виробництва забезпечено за рахунок випуску продукції такої номенклатури: сири сичужні; масло вершкове; плавлені сири; продукти молокової міси; молоко сухе знежирене; сироватка суха.

За 2020 рік товариство реалізувало продукції (товарів, робіт, послуг) на суму 999229 тис. грн. Із загального обсягу реалізованої продукції поставки на експорт становили 449124 тис. грн., або 44,9 %.

Продажу, відчуження або ліквідації основних активів за останні 5 років не було. Підприємство в 2020 році придбало установку вакуум-випарну типу КМВР-МТВР-10 продук. 10000 кг/год. по випар. волозі для згущення молока та сироватки на суму 22.3 млн. грн. В 2021р. заплановано інвестиції для придбання обладнання на суму 41,6 млн. грн.

Розрахунок вартості чистих активів відбувався відповідно до пункту 2 статті 14 Закону України «Про акціонерні товариства» № 514-VI від 17.09.2008 р. та Додатку 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. Визначення вартості чистих активів (ЧА) проводилося за формулою:

$$\text{ЧА} = \text{ВК} - \text{ПК}; \quad (2.1)$$

де ВК - власний капітал (вартість чистих активів) товариства;

ПК - різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами.

Розрахункова вартість чистих активів (133047.000 тис.грн.) більше скоригованого статутного капіталу (4914.000 тис.грн.). Це відповідає вимогам статті 155 п.3 Цивільного кодексу України.

Величина статутного капіталу відповідає величині статутного капіталу, розрахованому на кінець року.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Середні строки корисного використання для груп основних засобів становлять: будинки та споруди - 29 років; машини та обладнання - 11 років; транспортні засоби - 10,9 років; інші основні засоби - 11 років.

Первісна вартість власних основних засобів на кінець звітного періоду: 278577 тис.грн., ступінь зносу основних засобів: 48.4%, ступінь використання основних засобів: 100%, сума нарахованого зносу: 134833 тис.грн. Суттєвих змін у вартості основних засобів немає. Обмежень на використання майна ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» не має.

2.2. Аналіз майнового та фінансового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»

Аналіз майнового стану підприємства дозволяє судити про економічний потенціал підприємства, його можливості забезпечувати господарську діяльність та здатність генерувати прибуток, що є основним джерелом поповнення коштів підприємства. Отже, майнове становище можна характеризувати як визначальний чинник забезпечення фінансової стійкості підприємства. Від того, наскільки доцільно вкладені фінансові ресурси в активи, багато в чому визначається стійкість фінансового стану підприємства. Наприклад, зношеність обладнання та невчасна його заміна може призвести до зривів виконання плану виробництва та реалізації продукції та знижує надходження коштів на підприємство.

Невиправдане залучення коштів для купівлі виробничих запасів чи вкладання у дебіторську заборгованість може позначитися на своєчасності платежів.

Майновий стан характеризується величиною, структурою та станом активів, якими володіє підприємство. Ці дані відображаються у балансі. На основі бухгалтерського балансу можна отримати низку найважливіших показників майнового стану підприємства.

При аналізі майнового стану суб'єкта господарювання слід враховувати ряд особливостей оцінки майна, відображеного в балансі. Вказана вартість активів у балансі називається балансовою вартістю, і вона не завжди збігається з ринковою вартістю активів, яка знаходить відображення у ринковій вартості акцій підприємства.

Чисті активи – активи, профінансовані з допомогою власних коштів. Величина статутного капіталу може бути менше величини чистих активів. Причини невідповідності бухгалтерської та ринкової оцінки визначається таким чином:

1) Балансова вартість може не включати низку активів та зобов'язань (не включає гудвіл, ділову репутацію, патенти).

2) Активи та зобов'язання, включені до офіційного балансу, оцінюються згідно з правилами бухгалтерського обліку не за поточною ринковою вартістю, а за первісною, за вирахуванням амортизації.

Це створює ряд незручностей, оскільки ринкова вартість майна може як зменшуватися так і збільшуватися. Щоб виключити ці недоліки, передбачена періодична переоцінка активів та зобов'язань підприємства. Переоцінка дозволяє знати реальну вартість активів, що бажано знати під час здійснення розрахунків із власниками та кредиторами. У процесі переоцінки виявляються неліквідні активи (які не використовуються), розраховуються чисті активи за ринковою вартістю, оцінюється реальний резервний позиковий капітал підприємства.

Аналіз майнового стану дозволяє виявити виробничий потенціал підприємства та його динаміку. Для аналізу майнового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» вихідний баланс підлягає попередньому опрацюванню та укрупненню. На основі агрегованого балансу складається порівняльний аналітичний баланс. Результати вертикального аналізу балансу відображають питому вагу окремих статей і визначають його структуру. Крім того, відображаються результати горизонтального аналізу, що дозволяють оцінити динаміку зміни окремих статей балансу.

За результатами порівняльного аналітичного балансу необхідно зробити висновки про майнове становище підприємства в цілому, а також щодо необоротних та оборотних активів, які становлять найбільшу питому вагу та дати оцінку стратегії розвитку.

Проведемо аналіз порівняльного аналітичного балансу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр. (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Аналіз балансу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр., тис. грн.

Показники	2017		2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн.				Відхилення за питомою вагою, %			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
АКТИВ																
I. Необоротні активи																
Основні засоби (залишкова вартість)	105771,00	15,47	110425,00	15,27	143752,00	24,24	143744,00	19,47	4654,00	33327,00	-8,00	37973,00	-0,19	8,97	-4,78	4,00
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,00	0,00	0,00	0,00	9087,00	1,53	5778,00	0,78	0,00	9087,00	-3309,00	5778,00	0,00	1,53	-0,75	0,78
Інші необоротні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	6215,00	1,05	4996,00	0,68	0,00	6215,00	-1219,00	4996,00	0,00	1,05	-0,37	0,68
Усього за розділом I	105771,00	15,47	110425,00	15,27	159054,00	26,82	154518,00	20,93	4654,00	48629,00	-4536,00	48747,00	-0,19	11,55	-5,90	5,46
II. Оборотні активи																
Запаси	220869,00	32,30	343178,00	47,47	189003,00	31,87	272096,00	36,85	122309,00	-154175,0	83093,00	51227,00	15,17	-15,6	4,97	4,55
Дебіторська заборгованість	62872,00	9,19	73223,00	10,13	57379,00	9,68	54392,00	7,37	10351,00	-15844,0	-2987,00	-8480,00	0,93	-0,45	-2,31	-1,83
Поточні фінансові інвестиції	0,00	0,00	0,00	0,00	24052,00	4,06	89021,00	12,06	0,00	24052,00	64969,00	89021,00	0,00	4,06	8,00	12,06
Грошові кошти та їх еквіваленти	265937,00	38,89	138302,00	19,13	102085,00	17,22	167481,00	22,68	-127635,0	-36217,00	65396,00	-98456,00	-19,7	-1,91	5,47	-16,21
Інші оборотні активи	28359,00	4,15	57791,00	7,99	61388,00	10,35	896,00	0,12	29432,00	3597,00	-60492,00	-27463,00	3,85	2,36	-10,23	-4,03
Усього за розділом II	578037,00	84,53	612494,00	84,73	433907,00	73,18	583886,00	79,07	34457,00	-178587,0	149979,00	5849,00	0,19	-11,5	5,90	-5,46
Баланс	683808,00	100,00	722919,00	100,00	592961,00	100,00	738404,00	100,00	39111,00	-129958,0	145443,00	54596,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
ПАСИВ																
I. Власний капітал																
Зареєстрований капітал	4914,00	0,72	4914,00	0,68	4914,00	0,77	4914,00	0,67	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,04	0,09	-0,10	-0,05
Додатковий капітал	10908,00	1,60	10908,00	1,51	10920,00	1,70	14,00	0,00	0,00	12,00	-10906,00	-10894,00	-0,09	0,19	-1,70	-1,59
Резервний капітал	737,00	0,11	737,00	0,10	737,00	0,11	737,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,01	0,01	-0,01	-0,01
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	125091,00	18,29	99295,00	13,73	44957,00	7,00	127382,00	17,25	-25796,00	-54338,00	82425,00	2291,00	-4,56	-6,73	10,25	-1,04
Усього за розділом I	141650,00	20,71	115854,00	16,02	61528,00	9,58	133047,00	18,02	-25796,00	-54326,00	71519,00	-8603,00	-4,69	-6,44	8,43	-2,70
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення																
Інші довгострокові зобов'язання	116294,00	17,00	86847,00	12,01	87736,00	13,67	79914,00	10,82	-29447,00	889,00	-7822,00	-36380,00	-4,99	1,65	-2,84	-6,18
Усього за розділом II	116294,00	17,00	86847,00	12,01	87736,00	13,67	79914,00	10,82	-29447,00	889,00	-7822,00	-36380,00	-4,99	1,65	-2,84	-6,18
III. Поточні зобов'язання																
Короткострокові кредити банків	124337,00	18,18	102330,00	14,15	55667,00	8,67	52031,00	7,05	-22007,00	-46663,00	-3636,00	-72306,00	-4,03	-5,48	-1,62	-11,13
Кредиторська заборгованість	288654,00	42,21	403869,00	55,86	428572,00	66,75	465685,00	63,06	115215,00	24703,00	37113,00	177031,00	13,65	10,89	-3,69	20,85
Інші поточні зобов'язання	12951,00	1,89	14097,00	1,95	8522,00	1,33	7774,00	1,05	1146,00	-5575,00	-748,00	-5177,00	0,06	-0,62	-0,27	-0,84
Усього за розділом III	425942,00	62,28	520296,00	71,96	492761,00	76,75	525490,00	71,16	94354,00	-27535,00	32729,00	99548,00	9,68	4,79	-5,59	8,88
Баланс	683886,00	100,00	722997,00	100,00	642025,00	100,00	738451,00	100,00	39111,00	-80972,00	96426,00	54565,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Проведений аналіз балансу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» (табл. 2.1) показав, що значна частка активів підприємства упродовж 2017-2020 рр. сформована за рахунок оборотних активів. Зважаючи на той факт, що підприємство належить до харчової промисловості, то переважна частина коштів вкладена у запаси (від 220869 тис. грн. у 2017 р. до 272096 тис. грн. у 2020 р.).

Значні кошти підприємству винні дебітори у якості дебіторської заборгованості. Так, частка дебіторської заборгованості у активах коливається від 9,19% у 2017 р. до 7,37% у 2020 р. Можна переконатися у правильно обраній політиці ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» щодо управління дебіторською заборгованістю та зменшенні частки дебіторської заборгованості за аналізований період.

Узагальнююча таблиця дозволяє виявити, в якому напрямку відбулися зміни щодо активів та пасивів підприємства. Так, по пасивах, що формують майно підприємства, у значній мірі, використано позикові фінансові ресурси. Якщо розглянути співвідношення власних та позикових фінансових ресурсів, то воно буде коливатися від 20% : 80% у 2017 р. до 18% : 82% у 2020 р. На перший погляд така ситуація є не втішною, оскільки підприємство не саморозвивається, фінансовий ризик нарощується, підприємство не може самофінансуватися. Однак, якщо уважно проаналізувати позикові фінансові ресурси, то можна виявити значну частку коштів, сформованих за рахунок кредиторської заборгованості. Зважаючи на той факт, що це найдешевше джерело фінансування, якщо вона не є простроченою, то для підприємства такий спосіб фінансування є вигідним.

Розмір кредиторської заборгованості у 2017-2020 рр. зростав від 288654 тис. грн. до 465685 тис. грн., відповідно.

Проаналізуємо ефективність використання основних засобів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат». Відомо, що переважну частку усіх необоротних активів досліджуваного підприємства становлять основні засоби, які використовуються у виробництві молочної продукції та сиру, зокрема.

Аналіз показників ефективності використання основних засобів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр. наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз ефективності використання основних засобів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр.

Найменування показника	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення по роках			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1087395	1052486	1095923	999229	-34909,0	43437,0	-96694,0	-88166,0
Прибуток (збиток), тис. грн.	73592	-25796	-54338	71519	-99388,0	-28542	125857,0	-2073,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	95417	200902	233636	267440	105484,5	32734,0	33804,0	172022,5
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	1449	1378	1087	829	-71,0	-291,0	-258,0	-620,0
Фондовіддача, грн.	11,40	5,24	4,69	3,74	-6,16	-0,55	-0,95	-7,66
Рентабельність (збитковість) основних засобів, %	77,13	-12,84	-23,26	26,74	-89,97	-10,42	50,00	-50,38
Продуктивність праці, грн.	75,04	76,38	100,82	120,53	1,33	24,44	19,71	45,49
Рівень ефективності використання основних засобів, %	78,6	38,0	43,2	45,1	-40,6	5,1	1,9	-33,6

Проведений аналіз ефективності використання основних засобів (табл. 2.2) показав, що незважаючи на скорочення обсягу реалізованої продукції (скорочення склало 88166 тис. грн. за досліджуваний період) підприємство купувало нові основні засоби і модернізувало обладнання. Так, середньорічна вартість основних засобів у 2017 р. становила 95417 тис. грн., а в 2020 р. 267440 тис. грн. Підприємство могло скоротити випуск продукції через несприятливі умови на ринку: коронакриза, тимчасове закриття підприємства на карантин, скорочення

штату працівників, проте інвестиції у основні засоби показують, що підприємство розвивається і планує випуск нових видів продукції.

Рентабельність (збитковість) основних засобів напряму залежить від прибутку підприємства та стану основних засобів. Зважаючи на той факт, що у 2018-2019 рр. підприємство було збиткове, то і рівень даного показника був збитковим, а вже у 2020 р. помітною була прибутковість та значення даного показника зросло до 26,74%

Продуктивність праці на ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» зростала за рахунок скорочення персоналу, незважаючи на зменшення чистого доходу підприємства від 75,04 грн. у 2017 р. до 120,53 грн. у 2020 р.

У зв'язку з тим, що оборотні кошти формують основну частку ліквідних активів будь-якої організації, їхня величина повинна бути достатньою для забезпечення ритмічної та рівномірної роботи підприємства та, як наслідок, отримання прибутку. Використання оборотних коштів у операційній діяльності має здійснюватися на рівні, що мінімізує час та максимізує швидкість обігу оборотного капіталу та перетворення його на реальну грошову масу для подальшого фінансування та придбання нових оборотних активів. Потреба у фінансуванні пропорційно залежить від швидкості обігу активів. Так, відповідно, будь-яке підприємство прагне прискорювати обертання оборотних запасів та дебіторської заборгованості.

Чим нижча оборотність оборотних засобів, тим більше повстає потреба у залученні додаткових джерел фінансування, оскільки на підприємстві відсутні власні кошти для ефективного провадження господарської діяльності. Таким чином, показники оборотності оборотного капіталу тісно пов'язані з платоспроможністю та ліквідністю ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».

У практиці аналізу, з метою оцінки оборотних активів застосовують різноманітні коефіцієнти оборотності, які можна визначити як до всього оборотного капіталу підприємства загалом, і по окремих складових капіталу за елементами чи його групами.

Проведемо аналіз оборотності оборотного капіталу досліджуваного підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Аналіз оборотності оборотного капіталу ТДВ «Золотоніський
маслоробний комбінат», 2017-2020 рр.**

Показник	Тенденції змін	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-			
						2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	Збільшення	1,9	1,7	2,5	1,7	-0,2	0,8	-0,8	-0,2
Тривалість одного обороту оборотних засобів, дн.	Зменшення	194	212	145	213	18	-68	69	19
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, об.	Збільшення	4,1	2,8	5,5	3,3	-1,2	2,6	-2,2	-0,8
Тривалість одного обороту виробничих запасів, дн.	Зменшення	90	129	67	111	39	-62	45	22
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, об.	Збільшення	3,0	3,7	4,8	3,5	0,7	1,1	-1,3	0,5
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, дн.	Зменшення	120	98	77	104	-21	-22	27	-16
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, об.	Збільшення	3,8	2,6	2,6	2,1	-1,2	0,0	-0,4	-1,6
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, дн.	Зменшення	97	140	143	170	43	3	27	73
Коефіцієнт оборотності усіх активів, об.	Збільшення	1,6	1,5	1,7	1,4	-0,1	0,3	-0,4	-0,2
Тривалість одного обороту усіх активів, дн.	Зменшення	230	251	214	270	21	-37	56	40

Проведене дослідження (табл. 2.3) показало, що коефіцієнт оборотності оборотних коштів досяг максимального значення у 2019 р. і становив 2,5 оберти за рік, відповідно, у цей же період була мінімальною і кількість днів обертання. 145 дні.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів зростав за перші три роки, проте у 2020 р. скоротився і склав 3,3 оберти. Для підприємств харчової промисловості це не високе значення, оскільки зважаючи на технологію виробництва та особливості тривалості виробничого циклу, як правило, даний показник має більше значення.

Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості викликає певне занепокоєння, оскільки кошти дебіторів на кінець 2020 р. не повертались упродовж 104 днів у середньому. Тобто підприємство має значну частину коштів у «заморожених» розрахунках. Менеджменту підприємства слід приділяти значну увагу розрахунковій політиці та скороченню обертання дебіторської заборгованості.

Останній показник варто порівнювати із коефіцієнтом оборотності кредиторської заборгованості та тривалістю одного обороту кредиторської заборгованості. На жаль, дані показники мають негативну динаміку. Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості зростає і становила 170 днів на кінець 2020 р. Проте, якщо кредиторська заборгованість не прострочена і кредитори не вимагають сплати штрафів і пені, для підприємства це є вигідне джерело фінансування активів.

Під фінансовим станом розуміється здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким та кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його позитивний фінансовий стан.

Фінансове становище підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, це позитивно впливає фінансове становище підприємства. І навпаки, внаслідок недовиконання плану з виробництва та реалізації продукції відбувається підвищення її собівартості, зменшення виручки та суми прибутку і як наслідок – погіршення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

Стійке фінансове становище своєю чергою надає позитивний вплив виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності спрямована на забезпечення планомірного надходження та витрачання грошових ресурсів, дотримання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного та позикового капіталу та найбільш ефективного їх використання.

Головна мета аналізу - своєчасно виявляти та усувати недоліки у фінансовій діяльності та знаходити резерви покращення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

Початково проведемо аналіз фінансової стійкості ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за відносними показниками та розмістимо дані у табл. 2.4.

Проведений аналіз фінансової стійкості (табл. 2.4) дає можливість зробити наступні висновки. Фінансова стійкість у довгостроковій перспективі характеризується співвідношенням власних та позикових коштів. Однак цей показник дає лише загальну оцінку фінансової стійкості. Тому у світовій та вітчизняній обліково-аналітичній практиці розроблено систему показників.

Коефіцієнт фінансової незалежності характеризує частку власників підприємства у сумі коштів, авансованих у його діяльність.

**Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Золотоніський
маслоробний комбінат», 2017-2020 рр.**

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Рекомендоване значення
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,06	0,01	-0,34	-0,04	-0,05	-0,35	0,30	-0,10	>0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,00	49,70	-0,94	-4,74	49,70	-50,64	-3,80	-4,74	Збільшення
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,57	0,58	0,41	0,57	0,01	-0,17	0,41	Зменшення
Коефіцієнт мобільності	5,46	5,54	2,08	3,78	0,08	-3,46	1,69	-1,68	>0,5
Індекс постійного активу	0,75	0,95	3,38	1,16	0,21	2,43	-2,22	0,41	Зменшення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,21	0,16	0,10	0,18	-0,05	-0,06	0,08	-0,03	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	4,83	6,24	10,43	5,55	1,41	4,19	-4,88	0,72	<2,0
Коефіцієнт фінансового ризику	3,83	3,83	9,43	4,55	0,00	5,61	-4,88	0,72	<0,2
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,79	0,84	0,90	0,82	0,05	0,06	-0,08	0,03	<1,0
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,26	0,26	0,11	0,22	0,00	-0,16	0,11	-0,04	>1,0
Коефіцієнт заборгованості	3,83	3,83	9,43	4,55	0,00	5,61	-4,88	0,72	<1,0
Коефіцієнт інвестування	1,34	1,05	0,43	0,93	-0,29	-0,62	0,50	-0,41	-

Що значення цього коефіцієнта вище, тим підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредитів. Значення даного показника у ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр. менше за нормативне і коливається від 0,21 у 2017 р. до 0,18 у 2020 р. Доповненням цього показника є коефіцієнт концентрації позикового капіталу, а їх сума дорівнює 1 (100%). Отже, можна судити про те, що підприємство має значну залежність від зовнішніх кредиторів, а показник концентрації позикового капіталу значний (0,79 у 2017 р. та 0,82 у 2020 р.)

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта фінансової незалежності. Зростання цього у динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства. Якщо його значення знижується до одиниці (100%), це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство. Найбільше значення даного показника було у 2019 р. і становила 10,43, що свідчить про найбільшу залежність у цей період підприємства від кредиторів.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, яка частина капіталізована. Значення цього показника може відчутно варіювати залежно від структури капіталу та галузевої приналежності підприємства. На жаль, ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» має значну потребу у власних коштах, які були б вкладені у оборотні активи. Даний показник у досліджуваному періоді скорочувався і становив на його кінець (-4,73).

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів характеризує структуру капіталу. Зростання цього показника в динаміці – негативна тенденція, що означає, що підприємство дедалі сильніше і сильніше залежить від зовнішніх інвесторів. Так, для досліджуваного підприємства динаміка показника є позитивною. У останні три роки значення показника скорочувалось з 0,57 у 2018 р. до 0,41 у 2020 р., що є позитивно.

Фінансове становище підприємства можна оцінювати з погляду короткострокової та довгострокової перспектив. У першому випадку критерії оцінки фінансового стану – ліквідність та платоспроможність підприємства, тобто. здатність своєчасно та в повному обсязі зробити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями.

Під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися в кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність цього виду активів.

Говорячи про ліквідність підприємства, мають на увазі наявність у нього оборотних коштів у розмірі, достатньому для погашення короткострокових зобов'язань хоча б і з порушенням строків погашення, передбачених контрактами.

Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що потребує негайного погашення. Таким чином, основними ознаками платоспроможності є:

- а) наявність у достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку;
- б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Очевидно, що ліквідність та платоспроможність не тотожні один одному. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансове становище як задовільне, проте по суті ця оцінка може бути помилковою, якщо у поточних активах значна питома вага простроченої дебіторської заборгованості та леліквідних активів.

Наведемо основні показники, що дозволяють оцінити ліквідність та платоспроможність ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз показників ліквідності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр.

Найменування показника	Норматив	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			
						2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,624	0,266	0,207	0,319	-0,359	-0,059	0,112	-0,306
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворой) ліквідності	0,6 – 0,8	0,77	0,41	0,32	0,42	-0,37	-0,08	0,10	-0,35
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,0 – 2,0	1,36	1,18	0,83	0,94	-0,18	-0,35	0,11	-0,42
Коефіцієнт «ціни» ліквідації	$1 \leq$	1,26	1,19	1,11	1,22	-0,07	-0,08	0,11	-0,04

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт перспективної платоспроможності	-	0,37	0,18	0,29	0,24	-0,19	0,10	-0,04	-0,13
Коефіцієнт заборгованості	<0,38	0,17	0,12	0,14	0,11	-0,05	0,02	-0,03	-0,06
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	-	0,15	0,14	0,12	0,10	-0,01	-0,02	-0,01	-0,04
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	0,52	0,66	0,38	0,52	0,14	-0,28	0,13	0,00
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	4,59	5,52	7,47	8,56	0,92	1,95	1,09	3,97
Загальний показник платоспроможності	-	0,95	0,60	0,42	0,53	-0,03	-0,18	0,11	-0,42

Аналіз показників ліквідності (табл. 2.5) показав наступне. Коефіцієнт поточної ліквідності дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів покривають поточні зобов'язання. Логіка обчислення цього показника у тому, що підприємство погашає короткострокові зобов'язання переважно з допомогою поточних активів; отже, якщо поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство може розглядатися як успішне (принаймні теоретично). Значення показника може варіювати за галузями та видами діяльності, проте достатнє значення зазвичай сприймається як сприятлива тенденція. У західній обліково-аналітичній практиці наводиться нижнє критичне значення показника – 2; проте це тільки орієнтовне значення, що вказує на порядок показника, але не на його точне нормативне значення. Даний показник не відповідає нормативному значенню у 2019-2020 рр., що свідчить про не достатній рівень поточних активів для покриття поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – показник аналогічний коефіцієнту поточної ліквідності; однак обчислюється за більш обмеженими поточними активами. З розрахунку виключається найменш ліквідна частина – виробничі запаси. Логіка такого виключення полягає не тільки в значно меншій ліквідності

запасів, але, що набагато важливіше, і в тому, що кошти, які можна виручити у разі вимушеної реалізації виробничих запасів, можуть бути істотно нижчими за витрати на їх придбання. У 2018-2020 рр. даний показник на ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» не відповідав нормативному значенню, і становив 0,41-0,42, що свідчить про порушення ліквідності. Орієнтовне нижнє значення показника – 0,6; проте ця оцінка також має умовний характер. Аналізуючи динаміку цього коефіцієнта, необхідно звертати увагу на фактори, що зумовили його зміну. Так, якщо зростання коефіцієнта швидкої ліквідності було пов'язане, переважно, зі зростанням невиправданої дебіторської заборгованості, це не дає можливість характеризувати діяльність підприємства з позитивного боку.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує, яка частина короткострокових позикових зобов'язань може бути при необхідності погашена негайно. Нижня межа показника, що рекомендується, 0,2. За виключенням показника 0,624 у 2017 р. всі значення відповідають нормативному.

Коефіцієнт ліквідності запасів характеризує частину вартості запасів, яка покривається поточними зобов'язаннями. За даним показником негативна динаміка прослідковується у 2019-2020 рр. Підприємству варто звернути увагу на обсяг власних коштів, які вкладаються у оборотні активи.

У системі показників ефективності діяльності підприємств найважливіше місце належить рентабельності.

Рентабельність передбачає таке використання коштів, за якого підприємство як покриває свої витрати доходами, так і отримує прибуток.

Прибутковість підприємства, можна оцінити за допомогою як абсолютних, і відносних показників.

Абсолютні показники виражають прибуток, і вимірюються у вартісному вираженні, тобто. у гривнях. Відносні показники характеризують рентабельність та вимірюються у відсотках або у вигляді коефіцієнтів.

Показники рентабельності значно меншою мірою перебувають під впливом інфляції, ніж розмір прибутку, оскільки вони виражаються різними

співвідношеннями прибутку і авансованих коштів (капіталу), або прибутку та виробничих витрат.

Проведемо аналіз показників рентабельності та розмістимо дані до табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», 2017-2020 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Рентабельність активів	21,52	-3,67	-7,96	10,36	-25,19	-4,29	18,32	-11,16
Рентабельність власного капіталу	103,91	-20,04	-61,27	73,51	-123,94	-41,23	134,78	-30,39
Рентабельність сукупного капіталу	37,81	3,04	-2,81	14,55	-34,76	-5,86	17,36	-23,26
Рентабельність продажу	6,77	-2,45	-4,96	7,16	-9,22	-2,51	12,12	0,39
Рентабельність реалізованої продукції	8,18	-2,66	-5,26	8,02	-10,84	-2,60	13,28	-0,16
Рентабельність оборотних активів	25,46	-4,33	-10,39	14,05	-29,80	-6,05	24,44	-11,41
Рентабельність виробничих ресурсів	45,06	-6,61	-13,82	19,11	-51,67	-7,21	32,93	-25,95
Рентабельність витрат	7,37	-2,31	-5,78	6,95	-9,68	-3,47	12,73	-0,43
Рентабельність основних засобів	139,15	-23,86	-42,76	49,75	-163,02	-18,89	92,51	-89,40

Рентабельність продажів (табл. 2.6) – це коефіцієнт рентабельності, який показує частку прибутку в кожній заробленій гривні. Зазвичай розраховується як відношення чистого прибутку (прибутку після оподаткування) за певний період до вираженого у грошових коштах обсягу продажу за той же період. Рентабельність продажів є індикатором цінової політики підприємства і його можливості контролювати витрати. Відмінності у конкурентних стратегіях та продуктових позиціях викликають значну різноманітність значень рентабельності продажів для різних підприємств. Даний показник мав від’ємні значення у 2018-2019 рр., (-2,45 та -4,96, відповідно), що пояснюється отриманими збитками ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» у даний період.

Рентабельність продукції – це співвідношення між прибутком від продажу продукції та її собівартістю виробництва. Рентабельність продукції показує результати поточних витрат. Рентабельність продукції визначається і за всією продукцією, і за деякими її видами. Коефіцієнт рентабельності продукції визначають результативністю роботи за звітний період; він не відображає запланований та можливий ефект довгострокових інвестицій. Якщо підприємство переходить на нові технології, що мають гарну перспективу, або види продукції, які вимагають великих інвестицій, значення показників рентабельності іноді тимчасово знижуються. Якщо ж стратегію перебудови було обрано правильно, то понесені витрати в найближчому майбутньому окупляться, тобто зниження рентабельності за звітний період не сприймається як негативна характеристика поточної діяльності. Даний показник мав позитивне значення у 2017 р. та 2020 р., та від'ємне у 2018-2019 рр., що пояснюється збитками, понесеними підприємством.

Рентабельність повніше, ніж прибуток, дає характеристику остаточних результатів господарювання, оскільки її величина показує співвідношення результату до витрат. Застосовують показники рентабельності для того, щоб оцінити діяльність підприємства, а також як інструмент інвестиційної політики.

2.3. Аналіз процесу фінансування досліджуваного підприємства за рахунок власного та позикового капіталу

Аналіз ефективності використання власного та позикового капіталу організацій являє собою спосіб накопичення, трансформації та використання інформації бухгалтерського обліку та звітності, що має на меті:

- оцінити поточний та перспективний фінансове становище підприємства, тобто. використання власного та позикового капіталу;
- обґрунтувати можливі та прийнятні темпи розвитку організації з позиції забезпечення її джерелами фінансування;
- виявити доступні джерела коштів, оцінити оптимальні методи їх мобілізації;

– спрогнозувати становище підприємства на ринку капіталів.

Особливо актуальні питання формування капіталу в період кризових явищ економіки. На сьогодні економічна криза обумовлена як зовнішніми, і внутрішніми чинниками. У таких умовах розвиток підприємств усіх розмірів господарювання стає проблематичним, а брак капіталу або неправильне його використання призводить до зростання фінансових ризиків. У цих умовах проблеми аналізу власного та позикового капіталу є вкрай актуальними та вимагають ретельного опрацювання.

Основне завдання фінансового менеджменту передбачає формування такої структури капіталу, яка б дозволила ефективно поєднувати усі наявні ресурси організації. Поняття «капітал» у теорії управління фінансами є основним, але в той же час характеризується безліччю протиріч, що виникають на кожному етапі його залучення. Основні відмінності виникають у визначенні функціональної та відтворювальної функцій капіталу. Так, більшість досліджень спрямовані на вивчення функціонального аспекту капіталу, тобто капітал розглядається як функція. Насамперед, капітал визначається як джерело фінансових ресурсів.

У сучасній економічній науці капітал визначається як ресурс, виступає основним фактором виробництва та характеризує фінансові ресурси підприємницьких структур. Суб'єкти ринкових відносин, метою яких є отримання прибутку, важливу роль відводять структурі капіталу.

Основними цілями залучення капіталу та зміни його структури є:

- 1) залучення додаткових інвестицій;
- 2) впровадження прогресивних технік та технологій;
- 3) диверсифікація виробництва та оновлення асортименту;
- 4) вдосконалення форм та методів управління.

Для реалізації зазначених цілей та підвищення адаптаційних можливостей бізнесу необхідно використовувати позикові кошти, без яких неможлива ефективна фінансова діяльність підприємницьких структур усіх форм власності.

Проведемо аналіз структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» у 2017-2020 рр. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Аналіз складу та структури джерел формування капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»,
2017-2020 рр.**

Джерела майна	2017		2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн.				Темп зростання (зниження), %			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
Разом	683886	100	722997	100	642025	100	738451	100	39111	-80972	96426	54565	105,7	88,8	115,0	108,0
у тому числі:																
власний капітал	141650	20,7	115854	16,0	61528	9,6	133047	18,0	-25796	-54326	71519	-8603	81,8	53,1	216,2	93,9
позиковий капітал	542236	79,3	607143	84,0	580497	90,4	605404	82,0	64907	-26646	24907	63168	112,0	95,6	104,3	111,6
з нього:																
довгострокові зобов'язання	116294	21,4	86847	14,3	87736	15,1	79914	13,2	-29447	889	-7822	-36380	74,7	101,0	91,1	68,7
поточні зобов'язання	425942	78,6	520296	85,7	492761	84,9	525490	86,8	94354	-27535	32729	99548	122,2	94,7	106,6	123,4

Проведений аналіз складу та структури капіталу підприємства дає змогу зробити наступні висновки (табл. 2.7). Використання позикового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяги господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів, зрештою – підвищити ринкову вартість господарюючого суб'єкта. Однак, варто відмітити, що обсяг позикового капіталу у пасиві балансу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» є доволі значним. Так, станом на кінець 2019 р. його питома вага становила 90,4%. Можна дійти висновку, що акціонери воліють використовувати здебільшого кошти кредиторів при фінансуванні підприємства, а не власні ресурси.

Дослідження довгострокових і короткострокових позик демонструє перевагу останніх. Так, у 2017 р. поточні позики склали 78,6% у структурі капіталу, а в 2020 р. – 86,8%. Отже, темп зростання склав 123,4%, що є доволі суттєвим.

У бухгалтерському обліку власні джерела виражаються поняттям «власний капітал», що становлять фінансову основу підприємства, проте ефективна фінансова діяльність неможлива без постійного залучення позикових коштів. Таким чином, застосування комбінованих джерел фінансування підвищує результативність діяльності підприємства.

Власний капітал – це власні джерела, що створює та додатково накопичує підприємство для організації та фінансування господарської діяльності. Докладніше сутність власного капіталу виражається через його функції. Власний капітал є джерелом довгострокового фінансування господарської діяльності та перебуває у розпорядженні підприємства необмежений час.

Власний капітал є елементом захисту прав кредиторів. Так, відображений у балансі підприємства власний капітал для зовнішніх користувачів є мірилом успішного ведення господарської діяльності. Власний капітал може виступати у якості компенсації понесених збитків – тимчасові збитки повинні погашатися за рахунок власного капіталу.

Проведемо аналіз складу власного капіталу підприємства (табл. 2.8).

Аналіз динаміки структури власного капіталу

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Власний капітал - разом	141650,00	115854,00	61528,00	133047,00	-25796,00	-54326,00	71519,00	-8603,00
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00	100,00				
у тому числі:								
Зареєстрований капітал	4914,00	4914,00	4914,00	4914,00	0,00	0,00	0,00	0,00
у % до підсумку	3,47	4,24	7,99	3,69	0,77	3,75	-4,29	0,22
Додатковий капітал	10908,00	10908,00	10920,00	14,00	0,00	12,00	-10906,00	-10894,00
у % до підсумку	7,70	9,42	17,75	0,01	1,71	8,33	-17,74	-7,69
Резервний капітал	737,00	737,00	737,00	737,00	0,00	0,00	0,00	0,00
у % до підсумку	0,52	0,64	1,20	0,55	0,12	0,56	-0,64	0,03
Нерозподілений прибуток	125091,00	99295,00	44957,00	127382,00	-25796,00	-54338,00	82425,00	2291,00
у % до підсумку	88,31	85,71	73,07	95,74	-2,60	-12,64	22,67	7,43

Представлена табл. 2.8 засвідчує, що у складі власних фінансових ресурсів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» переважає нерозподілений прибуток, який підприємство сформувало за роки діяльності та вкладало у розвиток підприємства.

При фінансуванні ризику власний капітал використовується для фінансування ризикованих інвестицій, на які можуть погодитися кредитори. Примітно, що за 2017-2020 рр. власних коштів акціонерів у фінансуванні діяльності підприємства було задіяно у межах 4914 тис. грн., а резервного капіталу – 737 тис. грн. Дані показники були незмінними, що свідчить про небажання вкладати додаткові ресурси у фінансування підприємства.

Розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності та впливу його власників на підприємство; однак обсяг власних фінансових ресурсів не переважає 20,7% (табл. 2.7), то ж вплив кредиторів на підприємство значний.

Позикові кошти мають ознаку повернення, тобто. позиковий капітал надається компанії на певний термін, після якого його необхідно повернути. Позикові кошти включають короткострокові і довгострокові кредити банків,

позички під боргове зобов'язання, кредиторську заборгованість, кошти від випуску та продажу облігацій підприємства та кошти позабюджетних фондів.

Використання позикових коштів має деякі переваги перед використанням власних. По-перше, за надання позики кредитор отримує конкретний дохід, встановлений договором, та підприємство не повинно розподіляти прибуток, який буде отримано в результаті вкладення коштів; по-друге, при використанні замінних коштів підприємство отримує податкову пільгу, оскільки виплата відсотків включається до витрат, тим самим знижується фактична вартість позики. Водночас використання позикових коштів має й недоліки. Що більше боргів у підприємства, та чим більше значення коефіцієнта заборгованості, то вище фінансовий ризик. Якщо підприємство має нестійке фінансове становище, то його стан може наблизитися до кризового і не вистачатиме ресурсів на оплату відсотків за користування позиковим капіталом. У такому випадку, для уникнення банкрутства, засновникам або акціонерам доведеться залучати власні кошти.

Розглянемо склад та структуру позикового капіталу підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Склад та структура позикового капіталу підприємства, 2017-2020 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-			
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Позиковий капітал - разом	542236,00	607143,00	580497,00	605404,00	64907,00	-26646,0	24907,00	63168,00
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00	100,00				
у тому числі:								
Довгострокові зобов'язання	116294,00	86847,00	87736,00	79914,00	-29447,00	889,00	-7822,00	-36380,00
у % до підсумку	21,45	14,30	15,11	13,20	-7,14	0,81	-1,91	-8,25
Поточні зобов'язання	425942,00	520296,00	492761,00	525490,00	94354,00	-27535,0	32729,00	99548,00
у % до підсумку	78,55	85,70	84,89	86,80	7,14	-0,81	1,91	8,25
з них:								
Короткострокові кредити банків	124337,00	102330,00	55667,00	52031,00	-22007,00	-46663,0	-3636,00	-72306,00

1	2	3	4	5	6	7	8	9
у % до підсумку	22,93	16,85	9,59	8,59	-6,08	-7,26	-1,00	-14,34
Кредиторська заборгованість	288654,00	403869,00	428572,00	465685,00	115215,00	24703,00	37113,00	177031,00
у % до підсумку	53,23	66,52	73,83	76,92	13,29	7,31	3,09	23,69
Поточні забезпечення	3108,00	4678,00	5198,00	5257,00	1570,00	520,00	59,00	2149,00
у % до підсумку	0,57	0,77	0,90	0,87	0,20	0,12	-0,03	0,30
Інші зобов'язання	9843,00	9419,00	3324,00	2517,00	-424,00	-6095,00	-807,00	-7326,00
у % до підсумку	1,82	1,55	0,57	0,42	-0,26	-0,98	-0,16	-1,40

Табл. 2.9 щодо складу та структури позикового капіталу показує, що переважна частка позикового капіталу сформована у короткострокових позиках. Так, останнім належить від 78,55% у 2017 р. до 86,8% у 2020 р. Дана тенденція свідчить про залучень короткострокових кредитів та кредиторської заборгованості для фінансування поточних активів.

Помітним є зростання кредиторської заборгованості у 2017-2020 рр. з 288654 тис. грн. у перший рік дослідження до 465685 тис. грн. у останній. ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» використовує, здебільшого, кошти постачальників для фінансування поточних активів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ ФІНАНСУВАННЯ ТДВ «ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ»

3.1. Роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства

Розробка фінансової стратегії підприємства на сучасному етапі базується на засадах нової концепції управління – «стратегічного управління» – що активно впроваджувалася з початку 70-х років ХХ ст. на підприємствах США і більшості держав Західної Європи. Концепція стратегічного управління відображає чітке стратегічне позиціонування підприємства (включаючи і його фінансову позицію), представлене в системі принципів і цілей його функціонування, механізмі взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, характері взаємовідносин між елементами господарської та організаційної структури і формах їх адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища.

Кінцева мета фінансової стратегії підприємства – створення вартості для стейкхолдерів – допомагає визначити драйвери створення вартості, що будуть безпосередньо впливати на процес розробки та реалізації фінансової стратегії. Тлумачення фінансової стратегії підприємства в широкому та вузькому розумінні веде до потреби визначення розширеної та звуженої групи драйверів створення вартості для стейкхолдерів.

В той самий час за вузького підходу фокус має бути направлений на драйвери з суто фінансових компетенцій, що визначають структуру капіталу підприємства, та вплив цих стратегічних фінансових управлінських рішень на створення вартості для стейкхолдерів (що переважно можна виміряти через динаміку рівня рентабельності). Відповідно за широкого або вузького розуміння фінансової стратегії підприємства мають застосовуватися відкоригований комплекс інструментів розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства.

В розрізі вузького підходу до тлумачення фінансової стратегії в праці [25] пропонується розглядати процес створення вартості для акціонерів як вільний грошовий потік, дисконтований на середньозважені затрати на капітал підприємства.

Якщо розглядати фінансову стратегію підприємства в вузькому розумінні, то вільний грошовий потік є результатом – в першу чергу – діяльності підприємства в ринковому середовищі (тобто продуктом реалізації стратегій маркетингу, продажу, експорту, операційної стратегії, інших), на що фінансова стратегія не має прямого безпосереднього впливу. В свою чергу, в компетенції фінансової стратегії підприємства знаходиться саме середньозважені затрати на капітал – фокус має бути направлений на здешевлення елементів капіталу та оптимізацію його структури. З цієї причини за розробки та реалізації фінансової стратегії слід вирішити наступні основні задачі:

- досягнення оптимальної структури капіталу, за якої максимізується ринкова вартість підприємства;
- визначення доцільності залучення позик;
- максимізація прибутку підприємства.

Окремої уваги потребує питання структури капіталу та затрат на капітал для підприємств, що швидко зростають. Зокрема, [25] виділено наступні рекомендації для підприємств, що знаходяться на більш ранніх стадіях розвитку в рамках свого життєвого циклу:

- диверсифікація позикового капіталу (тобто використання інших інструментів, окрім банківської позики, а саме товарний кредит, векселя, фінансовий факторинг, тощо);
- скорочення частки заставних кредитів (рекомендується утримувати їх частку на рівні не більше 20% від загальної структури позик);
- зниження кредитних ризиків для потенційних постачальників позикового капіталу (в першу чергу шляхом посилення транспарентності бізнесу, розкриття планів майбутнього розвитку);

- активне використання інноваційних технологій фінансування – продуктів з розподілом ризиків (наприклад, сек'юрїтизація активів).

Слід зазначити, що оптимальність структури капіталу залежить не тільки від внутрішніх аспектів діяльності підприємства, але і зовнішніх умов середовища функціонування підприємства, а саме: стану макроекономічного середовища, стану галузі, стану споживчого ринку, тощо. Темпи росту підприємства, галузі, національної та глобальної економіки в цілому мають безпосередній вплив на рішення щодо оптимальної структури капіталу підприємства, джерел його залучення, що безпосередньо впливає на темпи зростання підприємства.

Великий вплив на розробку фінансової стратегії має стан інституційного середовища та структура власності. С. Майерс ввів у використання поняття «фінансова архітектура підприємства», що підкреслює тісний взаємозв'язок і взаємозалежність таких характеристик як інституційне середовище, структура власності, фінансова структура та структура капіталу [15]. Тобто підприємство має формувати сигнали для інституційного середовища та в такий спосіб підтримувати зворотній зв'язок, що відображає тісний взаємозв'язок ендогенних і екзогенних факторів впливу на рішення щодо фінансової стратегії підприємства.

Під впливом сигнальної теорії науковці та практики виділили наступні практичні рекомендації з питання оптимальної структури капіталу [25]:

1. Слід надавати перевагу внутрішнім джерелам капіталу (нерозподілений прибуток) над зовнішніми; підприємство з високими можливостями ефективного ринкового росту має відмовитися від виплати дивідендів і максимально реінвестувати чистий прибуток.

2. У випадку, коли внутрішніх джерел капіталу недостатньо для реалізації запланованих інвестиційних програм, або у випадку, коли існує можливість залучення позики на вигідних умовах, то слід залучити банківську позику або позиковий капітал, що є забезпеченим активами.

3. За умов високої потреби в новому капіталі та суттєвій ефективності інвестиційних програм менеджмент підприємства може вирішити залучити фінансування за допомогою IPO (або SPO (Secondary Public Offering)).

Вузкий підхід до реалізації фінансової стратегії (тобто з фокусом виключно на управлінські рішення щодо оптимальної структури капіталу) є неповним в контексті діяльності на ринку підприємств в силу того, що однією з основних умов успішності фінансової стратегії є її внутрішня послідовність і узгодженість з напрямом господарської діяльності підприємства. Тобто успішна фінансова стратегія має брати до уваги також результативність його основної діяльності як такої, що безпосередньо створює поточний фінансовий результат господарської діяльності підприємства та гарантує його розвиток в майбутньому. Ці завдання вимагають застосування в контексті розробки та реалізації фінансової стратегії індикаторів як фінансової, так і нефінансової природи.

Найбільш розповсюдженим інструментом, що уможливорює реалізацію такої задачі є збалансована система показників (Balanced Scorecard, BSC). Так за дослідженням [29] міжнародних консультантів з управління Bain & Co. інструмент збалансованої системи показників використовують більше третини провідних великих підприємств по всьому світу. Метою BSC є імплементація індикаторів результативності господарської діяльності з метою переведення стратегії на операційний рівень. Система виміру результативності господарської діяльності дозволяє планувати, вимірювати, комунікувати, контролювати стратегічний процес на підприємстві відповідно до заздалегідь визначеної стратегії [20, 23].

В дослідженнях [30, 34] зазначається, що підприємства, що створюють неякісні товари та послуги, здійснюють невчасні постачання, зловживають оточуючим середовищем, не задовольняють потреби споживачів в результаті втрачають свою ринкову частку та витісняються з ринку. Це є підтвердженням значної ролі нефінансових показників у формуванні фінансової стратегії підприємства.

Фінансові та нефінансові показники можуть бути поєднані за рахунок BSC. В розрізі цього інструменту фінансові показники є кінцевими, однак, не єдиними критерієм ефективності реалізації фінансової стратегії в силу того, що вони є ретроспективними за своєю природою та не можуть охопити весь комплекс драйверів створення вартості для власників, ендогенних і екзогенних факторів. З

цієї причини даний комплекс доповнюється нефінансовими показниками створення вартості, що мають прогностичну природу та краще за фінансові показники прогнозують майбутні фінансові результати підприємства.

Особливою рисою фінансової стратегії є те, що вона має в своєму розпорядженні низку інструментів, що можуть бути змінені та налаштовані на періодичній основі (співвідношення боргу та власного капіталу, дивідендна політика, тощо). Це дозволяє корегувати фінансову стратегію підприємства в волатильних умовах зміни фази економічного циклу, переформатування ринку, змін стану соціально-економічного, зовнішньо-економічного, регуляторно-правового середовищ, тощо. Відповідно в умовах підвищеної економічної невизначеності менеджмент підприємства має змогу сформувати таку фінансову стратегію, що є зосередженою на досягнення специфічних цілей підприємства за специфічних умов ендогенного та екзогенного середовища, в якому діє підприємство.

Підхід до розробки та реалізації фінансової стратегії є різним в залежності від того, який напрямок зростання обрано менеджментом підприємства: органічний (за рахунок росту на внутрішніх резервах) або неорганічний (шляхом угод злиття та поглинання (M&A, Mergers & Acquisitions)). Відповідно органічне зростання зазвичай фінансується за рахунок внутрішніх ресурсів (нерозподілений прибуток), тоді як під придбання активів з метою нарощення ринкової частки зазвичай залучається позикове фінансування або проводиться додаткова емісія акцій. Слід відмітити, що на рішення щодо залучення позик або емісії акцій впливає галузева специфіка підприємства та його стадія життєвого циклу.

Підсумовуючи вище сказане, необхідно зазначити, що розробка та реалізація фінансової стратегії є складним і комплексним процесом. Відповідно цей процес потребує формування певної означеної послідовності етапів. Надамо послідовність етапів розробки фінансової стратегії підприємства:

1. Збір і аналіз інформації про зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства.
2. Постановка цілей рівня корпоративної стратегії.

3. Розробка системи цілей фінансової стратегії та індикаторів результативності її реалізації.
4. Деталізація фінансової стратегії – складання оперативних планів.
5. Контроль за якістю реалізації фінансової стратегії.
6. Пост-аналіз результатів реалізації, підготовка до майбутнього планування фінансової стратегії на наступний стратегічний цикл (3-5 років).

Вищеназвані інструменти стратегічного та фінансового аналізу уможливають оцінку ендогенних факторів впливу на фінансову стратегію, зокрема, стадії життєвого циклу підприємства, ефективності ведення господарської діяльності підприємства, рівня модернізованості підприємства.

Життєвий цикл підприємства визначається в роботі [12] як послідовність чітких і визначених фаз розвитку, що є наслідком фундаментальних змін у ключових ендогенних і екзогенних факторах. Стадія життєвого циклу, що знаходиться в тісному взаємозв'язку з зовнішніми та внутрішніми факторами середовища, значно впливає на фінансові управлінські рішення, а саме: пріоритетність стратегічних фінансових цілей, інтенсивність капітальних інвестицій, особливості залучення капіталу, напрями розподілення прибутку, тощо. Положення на кривій життєвого циклу безпосередньо визначає стратегічні цілі підприємства та рівень ризику, з яким воно стикається, що прямо впливає на напрямок фінансової стратегії, задачею якої є забезпечення стабільності підприємства та високого рівня конкурентоспроможності в умовах ринкового середовища. Відповідно пріоритети фінансової стратегії на кожному етапі життєвого циклу є різними.

Основним інструментарієм фінансової стратегії в контексті життєвого циклу підприємства є фінансові управлінські рішення в розрізі оптимізації структури капіталу підприємства (тобто відповідний баланс між джерелами власного та позикового капіталу), вибору оптимальних строків залучення позикових коштів (довгострокові або короткострокові), оптимізації оборотного капіталу підприємства.

3.2. Оптимізація структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»

В даний час оптимізація структури капіталу є однією з найбільш складних задач при формуванні фінансової стратегії підприємства. Оптимальна структура капіталу є таким співвідношенням використання власних та позикових фінансових ресурсів, при якому можна досягти найбільш ефективної пропорційності між коефіцієнтами фінансової рентабельності та фінансової стійкості підприємства, тобто таке, за якого ринкова вартість капіталу максимізується.

Процес оптимізації структури капіталу підприємства проводиться поетапно:

- 1) аналіз структури капіталу підприємства;
- 2) облік впливу основних чинників формування структури капіталу;
- 3) оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності;
- 4) оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків;
- 5) оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості;
- 6) формування показників структури капіталу.

Розглянемо їх докладніше. При оптимізації структури капіталу для ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» необхідно враховувати наступні співвідношення чистих активів (ЧА) та статутного капіталу (СК):

$ЧА > СК$ – підприємство працює ефективно;

$ЧА < СК$ – необхідно зменшити статутний капітал до величини, що перевищує вартість чистих активів;

Аналіз складу та структури власного капіталу дозволяє оцінити співвідношення його складових. При цьому можливі різні комбінації розширення власного капіталу. Підприємство має орієнтуватися на збільшення нерозподіленого прибутку. Через труднощі залучення зовнішніх джерел власного

капіталу керівництву необхідно зрозуміти, який темп зростання можна підтримати з допомогою внутрішніх джерел.

Використання власного капіталу має переваги та недоліки. Як перевагу доцільно пам'ятати простоту цього способу для залучення капіталу на довгостроковій основі, як недоліки – обмеженість обсягів залучення, вищу вартість порівняно із позиковим капіталом (на відміну від позикових коштів не реалізується можливість приросту рентабельності, що генерує ефект фінансового левериджу).

Перевищення масштабів реалізації над величиною вкладеного капіталу веде до збільшення кредитних ресурсів та забезпечує більш активну участь кредитних засобів у формуванні майна підприємства.

Низькі показники оборотності означають неефективне використання власних коштів і передбачають необхідність їх вкладення у вигідніші джерела формування доходів.

Коефіцієнти структури капіталу характеризують рівень захищеності інтересів кредиторів та інвесторів, а також можливість підприємства погасити довгострокову заборгованість, тому їх часто називають коефіцієнтами платоспроможності. Висока питома вага позикового капіталу в загальному обсязі капіталу та стабільно високе значення коефіцієнта автономії властиві стабільній структурі фінансових ресурсів підприємства, що позитивно оцінюється кредиторами.

Застосування лише власних фінансових ресурсів не завжди вигідно. Частка власного капіталу обсягом джерел коштів лише на рівні 60 % (Оптимальне значення коефіцієнта 0,5) вказує на стабільне положення підприємств та залучає кредиторів до співпраці [2, с. 68].

Важливим завданням при виробленні стратегії формування фінансових ресурсів є максимізація рівня рентабельності власного капіталу за заданого рівня фінансового ризику. Розв'язання цього завдання полягає у розрахунку ефективності використання позикового капіталу, що обчислюється показником «ефекту фінансового важеля». Фінансовий важіль показує, як підприємство

використовує позикові кошти та як вони впливають на рівень рентабельності власного капіталу за заданого рівня фінансового ризику; характеризує співвідношення всіх активів із власним капіталом.

Ефект фінансового левериджу, на думку Бланка, визначається за допомогою прирощення чистої рентабельності коштів, отриманих за рахунок використання кредиту [5, с. 68]. Цей показник визначається за формулою 1.5.

Проведемо оптимізацію структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» та розмістимо дані у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Оптимізація структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу

№	Показники	Варіанти						
		I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Власний капітал	738451	590761	479993	369225,5	295380	258458	214151
2	Обсяг позикового капіталу	-	147690	258458	369225,5	443071	479993	524300
3	Загальний обсяг капіталу (ряд.1 + ряд.2)	738451	738451	738451	738451	738451	738451	738451
4	Коефіцієнт фінансового важеля	-	0,15	0,3	0,5	0,8	1,2	1,5
5	Рентабельність активів, %	15,6	15,6	15,6	15,6	15,6	15,6	15,6
6	Мінімальна ставка процента за кредит, %	-	12	12	12	12	12	12
7	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	-	12	12,5	13	13,5	14	14,5
8	Прибуток з урахуванням процентів за кредит (ряд.3 × ряд.5 : 100)	115349	115349	115349	115349	115349	115349	115349
9	Сума процентів за кредит (ряд.2 × ряд.7 : 100)	0	17723	32307	47999	59815	67199	76024
10	Прибуток без урахування суми процентів за кредит (ряд.8 – ряд.9)	115349	97626	83042	67350	55535	48150	39326
11	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
12	Сума податку на прибуток (ряд.10 × ряд.11)	20763	17573	14948	12123	9996	8667	7079
13	Чистий прибуток (ряд.10 – ряд.12)	94586	80054	68094	55227	45538	39483	32247
14	Чиста рентабельність власного капіталу (ряд.13 : ряд.1 × 100), %	12,8	13,6	14,2	15,0	15,4	15,3	15,1
15	Приріст чистої рентабельності власного капіталу, %	-	0,7	0,6	0,8	0,5	-0,1	-0,2

Запропонована структура капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» (табл. 3.1) базується на наступних показниках. За основу розміру капіталу взято реальний показник валюти балансу досліджуваного підприємства на кінець 2020 р. – 738451 тис. грн. У запропонованих 7 варіантах структури капіталу використовується різне співвідношення власного і позикового капіталу: від повного фінансування за рахунок власних коштів до переважання позикових фінансових ресурсів у співвідношенні 20 : 80.

Валова рентабельність активів розрахована як співвідношення валового прибутку до валюти балансу і складає 15,6%, що є на середньому рівні.

Ставка за банківськими кредитами використана як середня між коротко- і довгостроковими кредитами за даними НБУ у грудні 2021 р. у межах 12%.

Максимального значення (0,8) ЕФЛ набуває у IV варіанті, що передбачає фінансування підприємства за рахунок власного і позикового капіталу у співвідношенні 50 : 50.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої ціни є одним із важливих критеріїв вибору оптимальних джерел фінансування. Основою розрахунку вартості капіталу цьому випадку є принцип платності ресурсів, залучених на фінансування діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».

Ціна капіталу як економічна категорія визначається як відносна величина витрат, які несе підприємство за залучення фінансових ресурсів із різних джерел. Такий підхід дозволяє застосовувати наступний спосіб розрахунку вартості капіталу – за формулою середньоарифметичної виваженої:

$$WACC = p_i * r_i; \quad (3.1)$$

де WACC – середньозважена вартість капіталу підприємства, %;

r_i – вартість i -го джерела фінансування, %;

p_i – питома вага i -го джерела у структурі капіталу, %.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	Ставка проценту за кредит з урахуванням податкового коректора (ряд.4 ' ряд.6), %	9,0	9,8	10,3	10,7	11,1	11,5	11,9	-
8	Ціна складових елементів капіталу, %								
8.1	Власного капіталу ((ряд.2.1 ' ряд.3) : 100)	1,8	2,1	2,8	3,5	4,2	4,9	5,6	7
8.2	Позикового капіталу ((ряд.2.2 ' ряд.7) : 100)	6,8	6,9	6,2	5,3	4,4	3,4	2,4	0,0
9	Середньозважена вартість капіталу (СВК)((ряд.8.1 ряд.2.1) +(ряд.8.2 ряд.2.2))/ 100	5,5	5,5	4,8	4,4	4,3	4,5	5,0	7,0

Запропонована оптимальна структура капіталу (табл. 3.2) за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу підприємства ґрунтується на наступних припущеннях. У якості загальної суми капіталу використано розмір капіталу інвестованого у розвиток підприємства у 2020 р. Частки власного і позикового капіталу коливаються від 25 : 75 до 100 : 0. Такий широкий діапазон дає можливість розрахувати ту структуру капіталу, котра буде оптимальною для ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» в ринкових умовах визначеної вартості позикового капіталу та мінімальної процентної ставки з урахуванням премії за кредитний ризик.

Податковий коректор (щит) – це спосіб, що дозволяє у межах чинного законодавства знизити величину належних податків (шляхом збільшення амортизаційних відрахувань, віднесення відсотків із позикових коштів у витрати та інших.). Для застосування податкового щита мають виконуватися три умови:

1. Податкове законодавство має допускати зменшення бази оподаткування на величину процентних платежів.

2. Підприємство повинно мати операційний прибуток, тобто. працювати без збитків.

3. Ефективна ставка податку на прибуток не повинна бути нульовою (компанія повинна належати до платників податку на прибуток).

Вочевидь, для ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» виконуються всі три умови, тому застосування податкового коректора (0,82) для розрахунку мінімальної середньозваженої вартості капіталу є доцільним.

Отже проведені розрахунки дали змогу переконатися у найменшій вартості капіталу підприємства (4,3%) у V варіанті при співвідношенні власного та позикового капіталу 60 :40. Даний показник засвідчує необхідність залучення більшого розміру власного капіталу у фінансування активів підприємства.

3.3. Обґрунтування інвестиційного проєкту, направлено на оновлення основних виробничих фондів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат»

Інвестиційний проєкт – це обґрунтування економічної доцільності, обсягу та термінів здійснення капітальних вкладень, у тому числі необхідна проєктно-кошторисна документація, розроблена відповідно до законодавства України та затвердженими в установленому порядку стандартами (нормами та правилами), а також опис практичних дій щодо здійснення інвестицій (бізнес план).

Відтак, як впливає з наведеного визначення – це, передусім, комплексний план заходів, вкладених у створення нового чи модернізацію діючого виробництва товарів з метою отримання економічної вигоди. Виходячи з цього, доцільним є розрахунок підтверджуючих ефективність проєкту коефіцієнтів.

Термін «проєкт» слід розуміти у двох сенсах [12]:

- як комплект документів, що містять формулювання мети майбутньої діяльності та визначення комплексу дій, спрямованих на досягнення поставленої мети;

- як комплекс дій (робіт, послуг, придбань, управлінських операцій та рішень), вкладених у досягнення сформульованої мети.

В основі будь-якого інвестиційного проєкту завжди знаходиться якийсь проєкт як комплекс робіт, послуг, спрямованих на досягнення інвестиційних цілей, а інвестиційний проєкт дає опис даного проєкту з точки зору економічної доцільності його реалізації. Отже, інвестиційний проєкт завжди породжується деяким проєктом (у сенсі другого визначення), обґрунтування доцільності та характеристики якого він містить.

У зв'язку з цим під тими чи іншими характеристиками, параметрами інвестиційного проєкту (тривалість, реалізація, грошові потоки тощо) розуміються відповідні властивості, параметри проєкту, що його передбачають.

Пропонуємо ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» впровадити інвестиційний проєкт, направлений на будівництво нового приміщення цеху для виробничих потреб.

Мета проєкту – розширення виробничих потужностей для збільшення асортименту молочної продукції, що випускає підприємство.

Виконавець проєкту – підрядник, будівельна компанія.

Вкладання коштів – капітальні інвестиції в основні засоби.

Джерело надходження коштів – внески засновників у статутний капітал. Дане рішення ґрунтується на запропонованій у п. 3.2 оптимальній структурі капіталу у співвідношенні власних і позикових коштів 50 :50 та 60 : 40 виходячи із двох різних критеріїв.

Розмір інвестованих коштів – 3000 тис. грн.

Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» передбачає можливість збільшення статутного капіталу двома способами: шляхом нерозподіленого прибутку товариства (без додаткових вкладів) та шляхом додаткових вкладів учасників (так званий «класичний спосіб»).

Збільшення статутного капіталу шляхом додаткових вкладів допускається як завдяки додатковим вкладам діючих учасників товариства, так і завдяки додатковим вкладам третіх осіб (ч. 1 ст. 18 Закону про ТОВ). У дослідженні

передбачається незмінну участь засновників ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат».

Збільшення статутного капіталу завдяки додатковим вкладам відбувається на підставі рішення загальних зборів учасників. При цьому кожен учасник має переважне право зробити додатковий вклад у межах суми збільшення статутного капіталу пропорційно до його частки у статутному капіталі.

Збільшення розміру статутного капіталу шляхом додаткових вкладів здійснюється у два етапи. Перший етап — загальні збори учасників ухвалюють попереднє рішення про залучення додаткових вкладів, де визначають загальну суму збільшення розміру статутного капіталу, коефіцієнт відношення суми збільшення до розміру частки кожного учасника у статутному капіталі, запланований розмір статутного капіталу, строк для учасників для внесення додаткових вкладів, можливість або заборона для третіх осіб та/або учасників у довнесенні додаткових вкладів після реалізації або відмови від реалізації переважного права учасників, строк для третіх осіб та/або учасників для довнесення додаткових вкладів.

Другий етап — протягом 1-го місяця після спливу строку для внесення додаткових вкладів загальні збори учасників ухвалюють остаточне рішення про затвердження результатів внесення додаткових вкладів учасниками товариства та/або третіми особами, про затвердження розмірів часток учасників товариства та їх номінальної вартості, враховуючи фактично внесені ними додаткові вклади, та про затвердження збільшеного розміру статутного капіталу товариства.

Визначимо вихідні дані до інвестиційного проєкту на будівництво цеху ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» у табл. 3.3.

Наведені у табл. 3.3 є умовними, оскільки при визначенні надходжень та витрат слід брати до уваги масштаб будівництва, вартість будівельних послуг, бажану потужність при підключенні до електромереж та інше.

Таблиця 3.3

**Рух грошових коштів у результаті провадження інвестиційного проєкту,
тис. грн.**

Рух коштів (грн)	2021	2022	2023	2024	2025
Залишок коштів на початок періоду	3000	140	1470	3370	5460
Надходження:					
Дохід від реалізації проєкту	0	1400	2000	2200	2500
Інші операційні доходи					
ВСЬОГО ДОХОДИ	0	1400	2000	2200	2500
Платежі:					
Купівля обладнання	1500				
Оформлення дозвільних документів	50				
Підключення цеху до електромережі	300				
Плата будівельній компанії за проведення робіт	500				
Інші витрати	110	70	100	110	125
Проєктні роботи	400				
ВСЬОГО ВИТРАТИ	2860	70	100	110	125
ОБОРОТ ЗА ПЕРІОД	-2860	1330	1900	2090	2375
САЛЬДО	140	1470	3370	5460	7835

Наступним кроком є визначення вхідних та вихідних грошових потоків та дисконтованого грошового потоку. Ставку дисконтування визначено у розмірі 8,5% – облікової ставки НБУ, встановленої в Україні станом на 05.12.2021 (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Аналіз грошових потоків по запропонованому інвестиційному проєкту

Період, рік	Початкові витрати, грн.	Грошовий дохід, грн.	Грошові витрати, грн.	Грошовий потік, грн.	Дисконтований грошовий потік, грн.
0	3000	0	3000	-3000	-3000
1		0	2860	-2860	-2636
2		1400	70	1330	1130
3		2000	100	1900	1488
4		2200	110	2090	1508
5		2500	125	2375	1579

Наступним кроком є розрахунок показників ефективності інвестиційного проєкту.

Строк окупності інвестицій (Payback Period, PP) – мінімальне ціле число років (періодів), протягом яких прогнозовані грошові потоки досягають величини, більшої за розмір початкових вкладень.

Даний показник слід розраховувати за формулою:

$$PP = \min n, \text{ при якому } \sum_{k=1}^n P_k = IC; , \quad (3.2)$$

де P_k – розмір річних доходів протягом n років;

IC – розмір інвестицій.

З даних табл. 3.4 можна побачити, що проєкт почне окуповуватися з 3-ого року. Тобто PP становить 2 роки.

Чистий приведений дохід (Net Present Value, NPV) – різниця між дисконтованими показниками доходу і капіталовкладень.

Розрахунок здійснюється за формулою 3.3:

$$NPV = \sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC, \quad (3.3)$$

де P_k — розмір річних доходів протягом k років,

r – ставка дисконтування (8,5%);

IC — розмір інвестицій.

$$NPV = \frac{-3000}{(1+0,085)} + \frac{1400}{(1+0,085)^2} + \frac{2000}{(1+0,085)^3} + \frac{2200}{(1+0,085)^4} + \frac{2500}{(1+0,085)^5} - 3000 = 69 \text{ тис. грн.}$$

Проведені розрахунки показують, що $NPV > 0$, тобто даний проєкт можна приймати.

Індекс рентабельності інвестицій (Profitability Index, PI) - відносний показник ефективності інвестиційного проєкту і характеризує рівень доходів на одиницю витрат, тобто ефективність вкладень - чим більше значення цього показника, тим вище віддача грошової одиниці, інвестованої в даний проєкт.

Розрахункова формула наступна:

$$PI = \sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+r)^k} \div IC \quad (3.4)$$

Підставимо значення інвестиційного проєкту у розрахункову формулу.

$$PI = \frac{-3000}{(1+0,085)} + \frac{1400}{(1+0,085)^2} + \frac{2000}{(1+0,085)^3} + \frac{2200}{(1+0,085)^4} + \frac{2500}{(1+0,085)^5} : 3000 = 2,3\%$$

Даний показник більший за 1, тобто проєкт можна приймати.

Внутрішня норма прибутку (Internal Rate of Return, IRR) – це показник, який використовується у фінансовому аналізі для оцінки прибутковості потенційних інвестицій. IRR – це ставка дисконтування, яка робить чисту приведену вартість (NPV) усіх грошових потоків рівною нулю в аналізі дисконтованих грошових потоків.

Розрахунок IRR базується на тій же формулі, що й NPV (NPV = (теперішня вартість очікуваних майбутніх грошових потоків) - (теперішня вартість інвестованих грошових коштів)). Слід мати на увазі, що IRR не є фактичною вартістю проєкту в грошовій валюті. Саме річна прибутковість робить NPV рівною нулю.

Отже, чим вища внутрішня норма прибутку, тим більш бажаними є інвестиції або тим привабливішим є бізнес для інвестора. IRR є однорідною для інвестицій різних типів і, як така, може використовуватися для ранжування кількох перспективних інвестицій або проєктів на відносно рівномірній основі. Загалом при порівнянні варіантів інвестування з іншими подібними

характеристиками, інвестиції з найвищою IRR, ймовірно, будуть вважатися найкращими.

$$0 = NPV = \sum_{t=1}^T \frac{IC_t}{(1+IRR)^t} - IC_0; \quad (3.5)$$

де IC_t — чистий приплив грошових коштів за період t ;

IC_0 — загальна вартість початкових інвестицій;

IRR — внутрішня норма прибутку, %;

t — кількість часових періодів

Для розрахунку використовуємо функцію ВСД в Excel.

Таблиця 3.5

Вихідні дані для розрахунку внутрішньої норми прибутку (IRR)

Початкові інвестиції, грн.	Грошовий потік, грн.	Грошовий потік наростаючим підсумком, грн.
3000		
0	-2860	-2860
0	1330	-1530
0	1900	3230
0	2090	3990
0	2375	4465

Аналізуючи табл. 3.5, можна зробити розрахунок і побачити, що $IRR=8,92\%$. Умова $IRR > CC$ виконується, адже $CC=8,5\%$.

Розрахунок IRR дає можливість зробити наступні висновки:

- початкові інвестиції завжди від'ємні, оскільки вони представляють відтік коштів;

- кожен наступний грошовий потік може бути позитивним або негативним, залежно від оцінок того, що проєкт забезпечує або потребує, як, наприклад, вливання капіталу в майбутньому;

- через природу формули IRR неможливо легко розрахувати аналітично, і замість цього необхідно обчислювати ітераційно методом проб

і помилок або за допомогою програмного забезпечення, запрограмованого для обчислення IRR (наприклад, за допомогою Excel).

Отже за всіма параметрами інвестиційний проєкт з будівлі приміщення цеху ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» є доцільним та економічно-обґрунтованим. Підтвердженням вищесказаного є наступне:

- підприємство може залучити кошти засновників, що не дасть можливість змінити частки власників товариства;

- реалізація інвестиційного проєкту дасть можливість диверсифікувати виробництво і представити на ринку нові види молочної продукції;

- інвестиційний проєкт розрахований на 5 років, однак період окупності буде значно коротшим – 2 роки;

- всі показники ефективності інвестиційного проєкту (NPV, PI, IRR, PP) відповідають встановленим значенням.

ВИСНОВКИ

Однією з найважливіших проблем, що стоять перед підприємством, незалежно від його форми власності, є проблема формування капіталу підприємства. Перед керівництвом підприємства постає низка завдань, першочерговим з яких є побудова оптимальної структури джерел фінансування. Для цього необхідно детально вивчити ефективність управління джерелами фінансування, зокрема особливу увагу звернути на пошук шляхів збільшення власного капіталу та залучення позикового капіталу. Дана проблема набуває надзвичайної актуальності в період кризового стану вітчизняної економіки. Тому для забезпечення ефективної діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» детально проаналізовано способи та джерела формування фінансового капіталу з метою пошуку способів вдосконалення та оптимізації його структури.

1. У роботі досліджено сутність фінансування підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища. Визначено характеристику мінливого середовища, вказано внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на діяльність підприємства. Вказано на особливості фінансування за рахунок власного та позикового капіталу. Наведені позиції провідних українських науковців щодо ролі капіталу у процесі провадження фінансово-господарської діяльності.

2. У ході дослідження вивчено і описано джерела фінансування підприємств. Визначено роль фінансування підприємства за рахунок емісії простих та привілейованих акцій, нерозподіленого прибутку як основних джерел формування власного капіталу. Доведено роль позикового капіталу, який можна залучити у формі банківського кредиту, облігаційної позики, фінансового лізингу та кредиторської заборгованості.

3. Визначено методичні підходи щодо оцінки ефективності фінансування підприємств. Наведено розрахункові показники та формули щодо їх обчислення, на основі яких можна говорити про ефективність залучення коштів на підприємство. Наведено характеристику показників вартості власного капіталу,

які вимірюються у відсотках і свідчать про відсоток, який доводиться платити підприємству за використання такого капіталу.

Крім того, наведено показники, які характеризують якість залучення позикового капіталу

4. Наведено основні напрями діяльності ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат». Дане підприємство входить до складу групи компаній «Молочний альянс». АТ «Молочний альянс» – компанія з централізованою структурою управління фінансами, закупівлями, маркетингом, виробництвом, логістикою та продажами. До складу Групи входять підприємства з виробництва сирів, цільномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та обробки молока та молочної продукції, а також компанії, які здійснюють реалізацію продукції в Україні та за кордоном. Золотоніський маслоробний комбінат входить до складу групи компаній «Молочний альянс» з 2006 року.

5. У роботі здійснено аналіз фінансового стану ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» на основі показників ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності. Так, коефіцієнт фінансової незалежності характеризує частку власників підприємства у сумі коштів, авансованих у його діяльність. Щодо значення цього коефіцієнта вище, тим підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредитів. Значення даного показника у ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» за 2017-2020 рр. менше за нормативне і коливається від 0,21 у 2017 р. до 0,18 у 2020 р. Доповненням цього показника є коефіцієнт концентрації позикового капіталу, а їх сума дорівнює 1 (100%). Отже, можна судити про те, що підприємство має значну залежність від зовнішніх кредиторів, а показник концентрації позикового капіталу значний (0,79 у 2017 р. та 0,82 у 2020 р.)

У 2018-2019 рр. показники рентабельності мали від'ємні значення, що говорить про характерну збитковість у даний період. Проте, у 2020 р. ситуація поліпшилась і підприємство знову стало прибутковим та нарощувало результати діяльності.

6. Оцінено процес фінансування досліджуваного підприємства за рахунок власного та позикового капіталу. Встановлено, що у 2017-2020 р. підприємство мало значну частку позикового капіталу у структурі пасивів. Дане підприємство активно використовує облігаційну позику, короткострокові кредити банків та кредиторську заборгованість для фінансування підприємства.

7. Запропоновано напрямки щодо розробки фінансової стратегії розвитку підприємства. Особливої уваги потребує питання структури капіталу та затрат на капітал для підприємств, що швидко зростають. Зокрема, виділено наступні рекомендації для підприємства: диверсифікація позикового капіталу (тобто використання інших інструментів, окрім банківської позики, а саме товарний кредит, векселя, фінансовий факторинг, тощо); скорочення частки заставних кредитів (рекомендується утримувати їх частку на рівні не більше 20% від загальної структури позик); зниження кредитних ризиків для потенційних постачальників позикового капіталу (в першу чергу шляхом посилення прозорості бізнесу, розкриття планів майбутнього розвитку);

8. Проведено оптимізацію структури капіталу ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат». Проведені розрахунки дали змогу переконатися у найменшій вартості капіталу підприємства (4,3%) у V варіанті при співвідношенні власного та позикового капіталу 60 :40. Даний показник засвідчує необхідність залучення більшого розміру власного капіталу у фінансування активів підприємства.

9. Обґрунтовано інвестиційний проєкт, направлений на оновлення основних виробничих фондів ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат». У роботі запропоновано ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» впровадити інвестиційний проєкт, направлений на будівництво нового приміщення цеху для виробничих потреб. Мета проєкту – розширення виробничих потужностей для збільшення асортименту молочної продукції, що випускає підприємство.

Усі показники ефективності інвестиційного проєкту перевірені на достовірність та свідчать про доцільність впровадження даного проєкту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Г.І. Економічний аналіз: навч. –метод. посібник. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
2. Афанасьєв М. В. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Афанасьєв М. В., Селезньова Г. О. ; Харк. нац. екон. ун–т. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 442 с.
3. Барнич Ю. О. Бізнес-план підприємницької виробничої діяльності: навч. посіб. / Ю. О. Барнич ; Нац. техн. ун–т України «Київ. політехн. ін–т». – К . : НТУУ «КПІ», 2011. – 124 с.
4. Бердар.М.М. 48 Фінанси підприємств. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
5. Бланк І.А. Управління грошовими потоками. Підручник. – 2 видання, перероблене і доповнене. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 752 с.
6. Бланк І.А. Управління формуванням капіталу / І.А. Бланк. – К.: НікаЦентр, 2000. – 512 с
7. Волощук Л. О. Можливості та перспективи додаткового фінансування підприємства за допомогою рахунків у банку [Електронний ресурс] / Л. О. Волощук, А. В. Богаченко // Труды Одесского политехнического университета. - 2009. - № 1. - С. 235-239.
8. Герасименко Т. О. Фінансовий аналіз: проблеми теорії та практики [Електронний ресурс] / Т. О. Герасименко // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2010. - Вип. 7(1). - С. 349-353.
9. Гетьман О.О. Економіка підприємства : Навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал.. – 2–е вид.. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
10. Горідько О. В. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств та їх оптимізація / О. В. Горідько, В. І. Якімова, В. І. Фоміних // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 20. – С. 282-286.
11. Добровольська О. В. Фінансування сільськогосподарських підприємств

[Електронний ресурс] / О. В. Добровольська // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. - 2012. - № 2. - С. 176-178.

12. Дробязко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. / С. І. Дробязко, Т. М. Козир, С. Б. Холод ; за заг. ред. П. Й. Атамаса. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 416 с.

13. Забарна Е. М. Сучасні тенденції фінансування розвитку підприємств [Електронний ресурс] / Е. М. Забарна, М. В. Кула // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка. - 2013. - № 2. - С. 64-72.

14. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. / О. С. Іванілов. – К.: Центр навч. л-ри, 2009. – 728 с.

15. Карнаушенко А. С. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. С. Карнаушенко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 3(2). - С. 12-14.

16. Кудрявцев В. М. Модель інвестиційно-фінансового вибору джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства для забезпечення його інвестиційної безпеки [Електронний ресурс] / В. М. Кудрявцев // Бізнес Інформ. - 2012. - № 3. - С. 94-97.

17. Кутова Ю. В. Фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні [Електронний ресурс] / Ю. В. Кутова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2013. - № 67(2). - С. 63-68.

18. Мних, Є.В. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш ; Київський національний торговельно-економічний університет. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. - 412 с.

19. Олієвська М. Г. Основні джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств регіону [Електронний ресурс] / М. Г. Олієвська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2011. - № 1. - С. 368-376.

20. Павловська, О.В. Фінансовий аналіз [Текст] : навч.-метод. посіб. для

самостійного вивч. дисципліни / О. В. Павловська [и др.] ; Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2002. - 388 с.

21. Партин Г.О. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г. О. Партин, Р.І. Задерецька, О.В. Граціян // Ефективна економіка. 2016. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4754>

22. Селіверстова, Л.С. Фінансовий аналіз [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник ; за заг. ред. Безрутченка Сергія Михайловича, канд. екон. наук ; Нац. акад. внутр. справ. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 274 с.

23. Симоненко Д. С. Основні підходи щодо визначення сутності та джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України [Електронний ресурс] / Д. С. Симоненко // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2012. - Вип. 4. - С. 98-104.

24. Сідорова Т. О. Фінансовий аналіз як інструмент підтримки прийняття управлінських рішень [Електронний ресурс] / Т. О. Сідорова, Г. Г. Лисак // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2013. - Вип. 2(1). - С. 62-68.

25. Тютюнник, Ю.М. Фінансовий аналіз. Практикум [Текст] : [навч. посіб.] / Ю. М. Тютюнник, С. В. Тютюнник, А. П. Дорошенко ; Полтав. держ. аграр. акад. - Полтава : [РВВ ПДАА], 2010. - 354 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 320-322.

26. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; кер. кол. авт. А. М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с.

27. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / О. Ю. Ніпіаліді, Н. І. Карпишин. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 232 с.

28. Фінансовий аналіз [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; уклад. Н. Л. Марусяк. - Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. - 48 с.

29. Чемодуров А. М. Проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / А. М. Чемодуров // Економіка України. - 2013. - № 1. - С. 40-49.

30. Шуляр Р. В. Моделювання та прогнозування потреб фінансування систем забезпечення якості на промислових підприємствах [Електронний ресурс] / Р. В. Шуляр, Н. В. Шуляр // Науковий вісник Національного гірничого університету. - 2013. - № 4. - С. 141-147.

31. Юхименко П. Теорії оптимізації структури капіталу підприємства та їх адаптація до українських економічних реалій/П. Юхименко, О. Загурський, В. Могилко// Банківська справа. —2010. — №2—3. — С.78—85.

32. Яценко, В.М. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Яценко, О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій ; Черкас. держ. технол. ун-т. - Черкаси : ЧДТУ, 2010. - 267 с.

Дата (рік, місяць, число)	Коди		
2019	01	01	
за ЄДРПОУ	00447824		
за КОАТУУ	7110400000		
за КОПФГ	250		
за КВЕД	10.51		

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Золотоніський маслоробний комбінат»
 Територія ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ
 Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
 Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру
 Середня кількість працівників 587
 Одиниця виміру : тис. грн.
 Адреса 19700 Черкаська область м. Золотоноша вул. Галини Лисенко, буд. 18, т.(04737) 2-15-29

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2018 р.

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФЗ
1	2	3	4	01.01.2012
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	--	--	--
первісна вартість	1001	--	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--	--
Основні засоби	1010	105771	110425	--
первісна вартість	1011	190834	210969	--
знос	1012	85063	100544	--
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	78	78	--
інші фінансові інвестиції	1035	--	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--	--
Усього за розділом I	1095	105849	110503	--
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	220869	343178	--
Виробничі запаси	1101	16199	20985	--
Незавершене виробництво	1102	7349	5824	--
Готова продукція	1103	197052	316087	--
Товари	1104	269	282	--
Поточні біологічні активи	1110	--	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7845	33777	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5658	10070	--
з бюджетом	1135	28703	5924	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	16090	22800	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4576	652	--
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	265937	138302	--
Готівка	1166	28	1	--
Рахунки в банках	1167	265909	138301	--
Витрати майбутніх періодів	1170	604	149	--
Інші оборотні активи	1190	27755	57642	--
Усього за розділом II	1195	578037	612494	--
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	683886	722997	--

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФЗ
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4914	4914	--
Капітал у дооцінках	1405	--	--	--
Додатковий капітал	1410	10908	10908	--
Резервний капітал	1415	737	737	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	125091	99295	--
Неоплачений капітал	1425	--	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--	--
Усього за розділом I	1495	141650	115854	--
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	116294	86847	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--	--
Усього за розділом II	1595	116294	86847	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	124337	102330	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--	--
товари, роботи, послуги	1615	32870	46965	--
розрахунками з бюджетом	1620	8151	787	--
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--	--
розрахунками зі страхування	1625	344	591	--
розрахунками з оплати праці	1630	1092	2189	--
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	246197	353337	--
Поточні забезпечення	1660	3108	4678	--
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	9843	9419	--
Усього за розділом III	1695	425942	520296	--
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--	--
Баланс	1900	683886	722997	--

дані відсутні

Генеральний директор

(підпис)

Кулініч В.В.

Головний бухгалтер

(підпис)

Куценко Т.П.

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю
«Золотоніський маслоробний комбінат»

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ

Коди		
2019	01	01
00447824		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1052486	1087395
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(970789)	(899627)
Валовий:			
прибуток	2090	81697	187768
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	19879	25047
Адміністративні витрати	2130	(18804)	(14933)
Витрати на збут	2150	(27194)	(47356)
Інші операційні витрати	2180	(34169)	(21243)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21409	129283
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	2000	1867
Інші доходи	2240	49	--
Фінансові витрати	2250	(49197)	(41180)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(57)	(96)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	--	89874
збиток	2295	(25796)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	--	-16282
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	--	73592
збиток	2355	(25796)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-25796	73592

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	990863	869761
Витрати на оплату праці	2505	64915	47376
Відрахування на соціальні заходи	2510	13359	10190
Амортизація	2515	16051	15994
Інші операційні витрати	2520	31254	54845
Разом	2550	1116442	998166

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	36930
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	1992.7430300
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

дані відсутні

Генеральний директор

(підпис)

Кулініч В.В.

Головний бухгалтер

(підпис)

Куценко Т.П.

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю Золотоніський маслоробний комбінат	за ЄДРПОУ	00447824
Територія	Черкаська область, м.Золотоноша	за КОАТУУ	7110400000
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51

Середня кількість працівників: 533

Адреса, телефон: 19700 м. Золотоноша, Галини Лисенко, буд. 18, (04737) 2-15-29

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	143 752	143 744
первісна вартість	1011	256 302	278 577
знос	1012	(112 550)	(134 833)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	49 064	47
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	9 087	5 778
Відстрочені податкові активи	1045	0	0

Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	6 215	4 996
Усього за розділом I	1095	208 118	154 565
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	189 003	272 096
Виробничі запаси	1101	21 634	25 425
Незавершене виробництво	1102	6 718	7 171
Готова продукція	1103	160 348	239 038
Товари	1104	303	462
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	45 603	40 426
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	4 514	3 009
з бюджетом	1135	5 103	5 819
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	1
із внутрішніх розрахунків	1145	990	3 692
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 169	1 445
Поточні фінансові інвестиції	1160	24 052	89 021
Гроші та їх еквіваленти	1165	102 085	167 481
Готівка	1166	10	10
Рахунки в банках	1167	102 075	167 471
Витрати майбутніх періодів	1170	208	203
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	61 180	693
Усього за розділом II	1195	433 907	583 886
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	642 025	738 451

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4 914	4 914
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0

Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10 920	14
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	737	737
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	44 957	127 382
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	61 528	133 047
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	87 736	79 914
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	87 736	79 914
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	55 667	52 031
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	848	1 071
товари, роботи, послуги	1615	44 531	52 067
розрахунками з бюджетом	1620	3 606	670
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	515	596
розрахунками з оплати праці	1630	1 836	2 140
одержаними авансами	1635	0	3 548
розрахунками з учасниками	1640	137	136
із внутрішніх розрахунків	1645	377 099	405 457
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	5 198	5 257
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3 324	2 517
Усього за розділом III	1695	492 761	525 490

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	642 025	738 451

Керівник

Решетняк С. А.

Головний бухгалтер

Куценко Т. П.

Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю Золотоніський маслоробний комбінат	Дата	КОДИ
			01.01.2021
			00447824

за ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	999 229	1 095 923
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(891 411)	(1 033 451)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	107 818	62 472
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	57 440	4 556
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(18 028)	(18 023)
Витрати на збут	2150	(24 906)	(28 266)
Інші операційні витрати	2180	(21 903)	(39 940)

Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	100 421	0
збиток	2195	(0)	(19 201)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1 364	850
Інші доходи	2240	56 342	192
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(29 100)	(36 167)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(57 508)	(12)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	71 519	0
збиток	2295	(0)	(54 338)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	71 519	0
збиток	2355	(0)	(54 338)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	71 519	-54 338

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------------	-----------	-------------------	---

1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	880 717	791 348
Витрати на оплату праці	2505	69 350	69 892
Відрахування на соціальні заходи	2510	14 994	14 376
Амортизація	2515	24 442	14 630
Інші операційні витрати	2520	40 149	49 158
Разом	2550	1 029 652	939 404

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Решетняк С. А.

Головний бухгалтер

Куценко Т. П.